

บทที่ ๑๖

แนวคิดทางไวยากรณ์

ถ้าเราเชื่อว่าภาษาก็คือกลุ่ม (๑๑) ของประโยคอันประกอบด้วยคำหรือหน่วยคำที่มีจำนวนจำกัด (ในที่นี้หมายความว่าไม่ว่าภาษาใดในโลกนี้ถ้าเราจะลงแรงลงทุนเสียเวลานับคำที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในภาษาย่อมทำได้และหาจำนวนออกมาได้ แน่แน่นอนเหลือเกินจำนวนคำที่แท้จริงย่อมมากกว่าคำในพจนานุกรม บางท่านก็อาจจะเถียงว่าคำใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ แต่ถึงกระนั้นก็ตามเราก็สามารถจะนับจำนวนที่แท้จริงของคำในภาษาใดภาษาหนึ่งได้เมื่อถือเอาวันใดวันหนึ่งเป็นเกณฑ์ หลังจากนั้นไปแล้วอาจจะมีคำใหม่เกิดขึ้นมานั้นก็เป็นเรื่องของการสำรวจคำใหม่อีก) และหน่วยคำแต่ละหน่วยย่อมประกอบด้วยหน่วยเสียงที่มีจำนวนจำกัดเหมือนกัน เป็นกันว่าภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะ ๒๑ หน่วยเสียง เสียงสระสั้น ๕ หน่วยเสียง เสียงสระยาว ๕ หน่วยเสียง เสียงวรรณยุกต์ ๕ หน่วยเสียง ในภาษาอังกฤษมีเสียงพยัญชนะ ๒๔ หน่วยเสียง เสียงสระ ๒๑ หน่วยเสียง เช่นนี้เป็นกัน แต่ว่าเมื่อเราเอาหน่วยเสียงมาผสมผสานกันเข้าจะเกิดเป็นคำขึ้นคำบางคำก็ปรากฏในภาษา คำบางคำก็ไม่เกิดในภาษา เสียงบางเสียงอยู่ใกล้กันได้ บางเสียงก็อยู่ใกล้กันไม่ได้ บางเสียงเกิดขึ้นเฉพาะแห่งเท่านั้นเป็นกันว่าเสียง /θ/ จะปรากฏที่ต้นคำหรือเป็นพยัญชนะต้นเท่านั้น เป็นพยัญชนะท้ายไม่ได้ หรือ /θ/ ในภาษาอังกฤษ เป็นได้แก่พยัญชนะท้ายคำ อย่าง sing หรือ พยัญชนะกลางคำอย่าง singer แต่จะให้อยู่กันคำไม่ได้ ลักษณะเช่นนี้แหละที่เรียกว่า redundancy ในทางเสียงที่จะช่วยบอกให้ทราบว่าคำนั้นคำนี้เข้าหลักเกณฑ์การผสมผสาน (combination) ทางเสียงหรือไม่

บทที่ ๒ ไต่กล่าวไว้ว่าประโยคไม่ว่าในภาษาใด ๆ มีจำนวนไม่จำกัด หรือ นับได้ไม่ถ้วน ทั้งนี้เพราะว่าเราสามารถสร้างประโยคที่ไม่เคยพูดมาก่อน ไม่เคยได้

ดินมาก่อนได้ หรือบางประโยคเราสามารถพูดได้ ไม่รู้จบก็ได้ เช่น ผู้ชายคนนั้น
ดีมาก ๆ ๆ..... หรือ นาย ก. พูดว่า นาย ข. พูดว่า นาย ค... พูดว่า ..... ไม่รู้
จักจบสิ้น หรือถ้าจะเทียบกับเลขฐาน ๑๐ ซึ่งอาจจะถือว่าเป็นภาษาหนึ่งทางคณิต-
ศาสตร์ (เพราะยังมีเลขฐาน ๒ เลขฐาน ๘ เลขฐาน ๑๖ อีก) เลขฐาน ๑๐ นี้
ประกอบด้วยตัวเลข ๐ ถึง ๙ เพียง ๑๐ ตัว (ซึ่งจะเทียบไปแล้วก็เหมือนคำใน
ภาษา) เท่านั้น แต่เมื่อเอาผลผสมเสกกันเข้าจะเกิดจำนวนเลขที่นับไม่ถ้วน มีจำนวน
ไม่รู้จบ เช่น ๑๑, ๘๘๘, ๕๔๓๒๑๘ ให้เขียนถึงแต่เกิดจนตายก็ไม่รู้จบ ถ้าสังเกต
ดูให้ดีกว่าในภาษาไม่ว่าภาษาใดมีจำนวนมากกว่า ๑๐ ทั้งนี้ด้วยเหตุนี้เองเมื่อเอาคำ
มาผสมเสกกันจะเกิดจำนวนประโยคที่นับไม่ถ้วนแน่นอน

ภาระของนักภาษาศาสตร์

เมื่อนักภาษาศาสตร์ทราบว่าภาษามีประโยคมากมายนับไม่ถ้วนแล้ว ภาระของ
นักภาษาศาสตร์ก็คือ การสร้างไวยากรณ์ที่สามารถสร้างเฉพาะประโยคที่ถูกต้องการ
ไวยากรณ์หรืออีกนัยหนึ่งก็คือเฉพาะประโยคที่คนพูดกันนั่นเอง ส่วนประโยคที่ไม่ถูก
ไวยากรณ์จะไม่ปรากฏขึ้น สำหรับบางท่านอาจจะต้องการไวยากรณ์ที่สามารถวัดได้ว่า
ประโยคใดถูกตามไวยากรณ์ ประโยคใดผิดไวยากรณ์ แต่ถ้าเรามาคิดในแง่ที่ว่าถ้า
เราสามารถสร้างไวยากรณ์ที่สามารถแต่งหรือสร้างประโยคที่ถูกต้องการตามไวยากรณ์นี้
ได้แล้ว ทำไมเราจะต้องการไวยากรณ์สำหรับไปวัดความผิดความถูกของประโยค
อีก ภาระในการจัดทำไวยากรณ์ที่สร้าง (generate) เฉพาะประโยคที่ถูกต้องการ
ภาษาแต่ละภาษานี้เป็นภาระที่หนักไม่น้อย

อย่างไรก็ตามเมื่อจะสร้างไวยากรณ์ดังกล่าวขึ้นมา ก็จะต้องมีการวิจัยไม่พ้นโดยที่
เราก็จะต้องเอาประโยคที่คนพูดมาศึกษาดูว่ามีโครงสร้าง และลักษณะอย่างไร การ
สร้างประโยคนั้นมีกระบวนการอย่างไร ใครจะขอตัวอย่างงานเริ่มต้นเป็นงานวิเคราะห์
ประโยค เมื่อวิเคราะห์ดูแล้วก็นำเอาไปตั้งกฎเกณฑ์ทางภาษาให้เป็นมาตรการในการ
สร้างประโยคที่เจ้าของภาษาพูด แต่การที่เราจะสร้างไวยากรณ์ที่จะแต่งประโยคที่เจ้า
ของภาษายอมรับว่าใช้ได้ นั้น ผู้สร้างไวยากรณ์ก็ควรจะมีความรู้ในภาษานั้นดี ถึง

เป็นเจ้าของภาษาด้วยก็ยิ่งดี เพราะจะได้มีความรู้สึก (intuition) ว่าประโยคนั้น ๆ ใช้ได้หรือไม่

ความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์

เราควรมีมาตรการในการแยกว่าประโยคใดมีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์และประโยคใดผิดไวยากรณ์ จริงอยู่ถ้าหากเราสร้างไวยากรณ์ที่ค้ำก้นแล้วข้างกันเราไม่จำเป็นต้องแยกว่าประโยคใดถูกไวยากรณ์ ประโยคใดเจ้าของภาษายอมรับ หรือไม่ยอมรับเพราะมีไวยากรณ์เป็นเครื่องบอกอยู่แล้ว แต่ด้านรายังไม่มีไวยากรณ์อย่างที่ดีแล้วนี้และเรากำลังอยู่ในระยะที่ทำการค้นคว้า เราก็ควรจะตั้งมาตรการเพื่อสำรวจความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ไว้ เท่าที่กระทำได้ก็คืออาศัยความรู้สึกของเจ้าของภาษาอย่างที่เราได้อินเด็กพูดว่า พ่อไม่ไปทำไม โขยที่เดือนแบบมาจาก พ่อไปทำไม แล้วทำให้เป็นปฏิเสธ เราจะบอกเด็กว่า หนูอย่าพูดอย่างนั้นต้องว่า ทำไมพ่อไม่ไปหรือพ่อทำไมไม่ไป เช่นนี้ก็เพราะว่าเรามีมาตรการในการ แยกความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์อยู่ ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

(๑) ความสุขอันร่มฉ่ำอาเจียนสัก ๆ ที่ท้องควา

(๒) สัก ๆ อันที่ดาวฉ่ำท้องความสุขร่มอาเจียน

จะว่ากันไปแล้วทั้งสองประโยคนั้นก็ไม่ได้ความช่วยกันทั้งคู่ พูดออกมาแล้วก็ไม่มีความเข้าใจว่าหมายความว่าอย่างไร แต่จะมีคนเห็นด้วยว่าประโยคแรกถูกต้องตามรูปไวยากรณ์ แต่ไม่รู้ว่าหมายความว่าอย่างไร ประโยคที่สองผิดไวยากรณ์แต่ก็ไม่รู้ว่าหมายความว่าอย่างไร ด้วยเหตุนี้เองเราอาจจะพูดได้ว่า ความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์นั้น จะอาศัยความหมายเป็นมาตรการไม่ได้ ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

(๓) ผู้หญิงคนนั้นน้อม

(๔) ผู้หญิงคนนั้นปากบาง

(๕) ผู้หญิงคนนั้นปากหอม

(๖) ผู้หญิงคนนั้นไม่ปากบาง

ทุกคนคงเห็นด้วยว่า (๓) และ (๔) เป็นประโยคคนไทยพูดได้ และยอมรับกันว่าเป็นประโยคที่มีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์แต่ส่วน (๕) และ (๖) นั้นถือว่ามี

ทางไวยากรณ์ ที่จริงแล้ว (๕) ก็เลียนแบบมาจากประโยค (๓) และ (๔) โดยใช้
ผอม แทนบาง ส่วน (๖) นั้นก็ทำ (๔) ให้เป็นปฏิเสธโดยเติมไม่เข้าหลังนาม
วลีแรกของประโยค เช่น ผู้หญิงคนนั้นอ้วน ผู้หญิงคนนั้นไม่อ้วน ที่จริงแล้วลักษณะ
ทางไวยากรณ์สามารถอธิบายได้ว่าประโยค (๕) และ (๖) ผิดอย่างไรโดยอาศัยโครง
รูปหลักทางภาษาไทยซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

นักภาษาศาสตร์ หรือผู้สนใจภาษาบางท่านอาจจะคิดว่าการที่เราเห็นว่าประโยค
นั้นประโยคนี้มีความสมบูรณ์ทางภาษาหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับสถิติการใช้ประโยคนั้น ๆ
ถ้าเป็นประโยคที่มีคนใช้กันบ่อย ๆ หรือชินหูก็เป็นประโยคที่มีความสมบูรณ์ทางไ-
วยากรณ์ หรืออีกนัยหนึ่งก็ใช้สถิติเป็นมาตรการวัดความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์นั่นเอง
ความคิดเช่นนี้เราจำเป็นต้องคัดค้านหรือไม่เห็นด้วย ทั้งนี้เพราะว่าประโยค (๑)
ถ้าจะว่ากันตามสถิติแล้วอาจจะยังไม่เคยปรากฏขึ้นเลยก็ได้ในภาษาไทย แต่ผู้อ่านผู้
ฟังทั้งหลายยอมรับว่ามีความสมบูรณ์ทางรูปไวยากรณ์ เราจะสังเกตเห็นได้ว่า เมื่อให้ใคร
พูดประโยค (๑) จะพูดติดต่อกันได้อย่างธรรมชาติ แต่ (๒) มักจะหยุดเป็นห้วง ๆ
เสมือนกับว่าพูดคำแต่ละคำไม่สัมพันธ์กับคำที่มาข้างหน้า หรือถ้าจะให้จำประโยค
(๑) และ (๒) ประโยค (๑) จะจำได้ง่ายและเร็วกว่า

ถ้าหากเราจะหันมาพิจารณาประโยค (๑) , (๓) และ (๔) อันเป็นประโยค
ที่มีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์แล้ว ทุกคนจะเห็นด้วยว่าประโยค (๓) และ (๔) นั้น
มีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์สูงกว่า (๑) ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นเป็นเรื่องที่นักภาษา-
ศาสตร์สนใจมาก อย่างไรก็ตามเราอาจจะพอสรุปได้ว่าการที่เราแยกว่าประโยคใดมี
ความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์หรือไม่นั้น เราถือเอา โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ เป็น
สำคัญกว่าความหมาย ทั้งประโยค (๑) , (๓) และ (๔) มีโครงสร้างเข้าลักษณะการ
เรียงคำตามแบบวากยสัมพันธ์ของไทย ส่วนความหมายนั้น ไม่สำคัญนัก แต่เมื่อ
เข้าอิกระกับหนึ่ง ความหมายมีความสำคัญขึ้นอย่างเช่นประโยค (๑) , (๔) และ
(๖) ทั้งนี้เพราะประโยคเหล่านี้ใช้คำที่มีความสัมพันธ์กับคำอื่น จึงทำให้ระดับความ
สมบูรณ์ทางไวยากรณ์ต่ำกว่าประโยค (๑) ส่วนประโยค (๒) นั้นใคร ๆ ที่รู้ภาษาไทย

ก็บอกว่ามีคติไวยากรณ์ เพราะคำต่าง ๆ ที่วางเรียงกันไว้มีระเบียบการเรียงคำในภาษาไทย

ระดับของความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์

ทุกคนคงจะเคยได้ยินนักภาษาศาสตร์บางคนพูดว่า ความเหตุผลแล้ว ทำว่าถูก (ต้อง) ไม่ควรจะมีถูกกว่า เพราะถ้าไม่ถูกก็ผิดเท่านั้นเอง จะมีถูกกว่า ถูกที่สุดไม่ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วเรามักจะได้ยินคนพูดว่า ถ้าคุณทำวิชานี้มาจะถูกต้องกว่าวิชานี้ สำหรับคนที่มีความเชื่อว่าถูกใช้กว่าความไม่ได้ ประโยคดังกล่าว จะมีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ค่า

นอกจากนั้นแล้ว ประโยคที่มีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ก็เมื่อมีคุณาประโยค ซึ่งมีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ที่หลากหลาย ๆ ประโยคมาขยายต่อเนื่องกัน ก็ทำให้กลายเป็นประโยคที่มีระดับความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ค่าไปได้ก็มี เช่น

หลานชายของพี่สาวผมคนที่เป็นภรรยาของลูกชายนายห้างคนที่เคยเป็นสามีของพี่สาวของผู้ชายคนที่เคยมาหาคุณบ่อย ๆ เมื่อสามปีที่แล้วมาหาคุณเมื่อเช้านี้

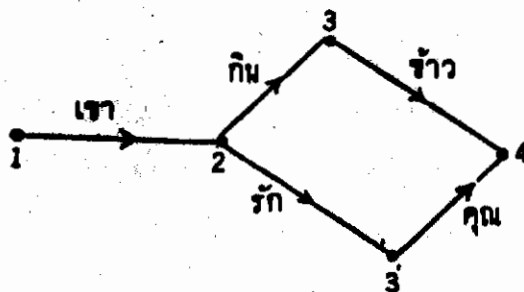
จะเห็นได้ว่า อ่านแล้วหรือฟังแล้วก็ไม่ต้องรู้เรื่องเหมือนกัน เว้นเสียแต่ว่าจะต้องเอากระดาษคืนสอมาจกและแบ่งว่าอะไรขยายอะไร อนุประโยคไหนขยายคำไหน จึงจะเข้าใจ

ด้วยเหตุนี้เอง นักภาษาศาสตร์จึงพยายามที่จะหลีกเลี่ยงไม่ยอมอธิบายเรื่องระดับของความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ เท่าที่สังเกตดูเห็นว่าความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์นี้ น่าจะมีความสัมพันธ์กับความจำของคนด้วย เราจะต้องยอมรับว่าช่วงของความจำของคนนั้นมีขอบเขตจำกัด ถ้าเราพูดประโยคให้ยาวยืดเยื้อเกินความสามารถของสมองที่จะจับต้นชนปลายได้ ก็ทำให้เกิดความรู้สึกว่า ประโยคนั้นสับสน ถ้าจะว่ากันไป แล้วความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์นั้นก็หนีความรู้สึกของเจ้าของภาษาไปไม่พ้น นักภาษาศาสตร์บางคนจึงอ้างว่า ถ้าอวัยวะความรู้สึกของเจ้าของภาษาอย่างเคียวก็ไม่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เราจะต้องมีเกณฑ์อย่างอื่นเป็นหลักด้วย แค่อะไรก็ตาม เมื่อเริ่มแรกทำการค้นคว้า เราก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้สึกของเจ้าของภาษาร่วม

คัดค้านว่าประโยคนั้น ๆ ใช้ได้หรือไม่ก่อน แล้วจึงใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ และเหตุผลเข้าเทียบว่า ทำไมเราจึงไม่ใช่ประโยคนั้น ๆ

ทฤษฎีภาษาศาสตร์เบื้องต้น

ถ้าเราเชื่อว่าภาษาประกอบด้วยกลุ่มของประโยค ประโยคประกอบด้วยคำหรือหน่วยคำ และคำหรือหน่วยคำประกอบด้วยหน่วยเสียงดังกล่าวแล้วข้างต้น เราก็จะต้องสร้างเครื่องมืออะไรขึ้นมาอีกอย่างหนึ่งที่สามารถสร้างประโยคออกมาให้ได้ แต่ทุกท่านคงเห็นด้วยว่าเราจะสร้างประโยคโดยให้รายการคำ (อย่างพจนานุกรม) แก่ใครคนใดคนหนึ่ง แล้วบอกให้ท่องคำทุกคำในพจนานุกรมนั้นให้ได้แล้วหวังว่าคนนั้นจะพูดภาษาได้ย่อมเป็นไปได้ เราจะต้องมีกฎเกณฑ์หรือสูตรให้เขาทำตาม เขาก็อาจจะสร้างประโยคขึ้นมาได้ สมมุติว่าเครื่องมือของเรามีลักษณะดังนี้

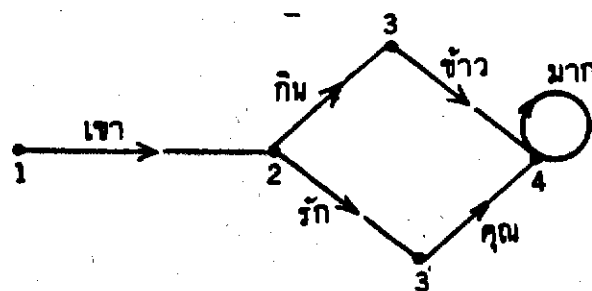
รูปที่ ๑

ถ้าเราเริ่มค้นจาก ๑ ไปถึง ๒ ณ จุดนั้นเรามีทางเลือกว่าจะไปที่ ๓ หรือ ๓ ก็ได้แล้วก็ไปที่ ๔ เป็นจุดสุดท้าย ถ้าเราเลือกไปทาง ๓ ก็จะได้ประโยคเขากินข้าว ถ้าเลือกไปทาง ๓' ก็จะได้ประโยคเขารักคุณ จะเห็นได้ว่า ถ้าเรามีเครื่องมือเช่นนี้ไม่ว่าใครก็ตาม ที่ปฏิบัติตามเส้นทางที่เครื่องมือกำหนดไว้จะได้ประโยคที่ต้องการสองประโยค สมมุติว่าภาษาหนึ่งภาษาใดมีจำนวนประโยคจำกัดเช่นนี้เราเรียกภาษานั้นว่า ภาษาจำกัดจำนวนประโยค (finite state language) และเราจะเรียกเครื่องมือข้างบนนี้ว่า เป็นไวยากรณ์ของภาษาจำกัดจำนวนประโยค (finite state

• Noam Chomsky, *Syntactic Structures* (The Hague, 1957), pp. 18-19.

grammar) ก็หมายความว่าไวยากรณ์ หรือเครื่องมือที่เราสร้างขึ้นนี้สามารถสร้างประโยคได้จำนวนจำกัดตามจำนวนของประโยคที่มีในภาษา สำหรับตัวอย่างข้างบนนี้ก็คือสองประโยคดังกล่าว

ที่จริงแล้วภาษาหาได้มีจำนวนประโยคจำกัดไม่ กลับมีจำนวนที่นับไม่ถ้วนเราก็สามารถทำเครื่องมือข้างบนนี้ให้สามารถสร้างประโยคจำนวนนับไม่ถ้วนได้ดังนี้

รูปที่ ๒

จะเห็นได้ว่าเราเพิ่มห่วง (loop) ขึ้น จากเดิมที่เครื่องมือสามารถสร้างประโยคได้จำนวนจำกัดก็สองประโยค ขณะนี้จะสร้างได้ไม่รู้จบ คือ เขากินข้าว เขากินข้าวมาก เขากินข้าวมากมาก เขารักคุณ เขารักคุณมาก เขารักคุณมากมาก ไม่รู้จักจบสิ้น เพราะห่วงที่เราใส่เพิ่มเข้าไปนั้นวนเวียนไปมาไม่รู้จบได้

ในรูปข้างบนนี้ถ้าเราเรียก ๑ ว่าเป็นจุดเริ่มต้น และ ๔ เป็นจุดสุดท้าย และแต่ละจุด (node) คือ ๑, ๒, ๓ และ ๔ นั้นเป็นจุดที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการ และจะต้องดำเนินการไปตามลูกศร คือ จากซ้ายไปขวาเสมอ เมื่อไปถึงจุดสุดท้ายก็จะได้ประโยคที่ต้องการ ขอให้สังเกตว่าเมื่อเริ่มจากจุดเริ่มต้น คือ ๑ ไปถึง ๒ จะต้องเกิดการตัดสินใจว่าจะไปที่ ๓ หรือ ๓' ก็ วิธีการเช่นนี้ก็เหมือนกับทฤษฎีแห่งความน่าจะเป็น (theory of probability) เป็นค้นคว้า การโยนหัวโยนก้อยถ้าโยนครั้งเดียวก็จะมีโอกาสเป็นหัวได้ ๕๐% แต่ถ้าโยนสองครั้งก็มีโอกาสจะเป็นหัวทั้งสองครั้งเพียง ๒๕% เท่านั้น วิธีการเช่นนี้ถ้าเรียกตามภาษานักคณิตศาสตร์จะเรียกว่า ขบวนการจำกัดจำนวนของมาร์คอฟ (finite state Markov processes)

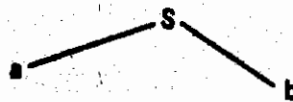
๒ Markov เป็นนักคณิตศาสตร์ชาวรัสเซีย

ถ้าหากว่าเราสามารถนำเอาวิธีนี้มาใช้กับภาษากล่าวคือ ผู้พูดเริ่มจากจุดที่ ๑ พูดคำแรกของประโยคพอถึงจุดที่ ๒ จะมีโอกาสเลือกคำได้น้อยลงเป็นต้นว่า เมื่อจุดที่ ๑ เลือกนามหรือสรรพนามแล้ว จุดที่ ๒ ก็น่าจะเลือกกริยา กริยานุเคราะห์ หรือคำขยายนาม ความมีอิสระในการเลือกคำของจุดที่ ๒ น้อยกว่าจุดที่ ๑ ซึ่งจะเลือกคำประเภทใดก็ได้ ยิ่งถึงจุดที่ ๓ หรือ ๓' ยิ่งมีอิสระน้อยลงไปอีก ดังนั้นทุก ๆ จุดที่ผู้พูดผ่านไปนั้นจะมีขอบเขตหรือวงจำกัดให้ผู้พูดเลือกคำ เป็นต้นว่า ถ้าจุดที่ ๑ เริ่มค้นด้วยนามที่ไม่มีชีวิต เช่น เก้าอี้ และจุดที่ ๒ จะเลือกคำกริยาที่จะต้องเป็นกริยา เช่น พัง หัก จะใช้กริยาเช่น กิน พุด พา ซึ่งต้องเป็นกริยาที่มีประธานเป็นสิ่งมีชีวิตไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ขบวนการจำกัดจำนวนของมาร์คอฟย่อมไม่สามารถคลุมไปถึงลักษณะไม่รู้จบ หรือความมีประโยคที่นับไม่ถ้วนทางภาษาได้ ฉะนั้นเราจึงไม่สามารถจะสร้างไวยากรณ์ โดยอาศัยหลักขบวนการจำกัดจำนวนของมาร์คอฟเพื่อสร้างประโยคที่ถูกต้องในภาษาไทยทุกประโยคได้ ดังจะเห็นได้จากรูปที่ ๒ ว่าขบวนการจำกัดจำนวนไม่สามารถจะสร้างประโยคที่มีห่วงได้ Noam Chomsky^๓ ได้ยกตัวอย่างเพื่อแสดงว่าภาษาแม้แต่จะง่ายที่สุดมีเพียง a และ b ก็ยังมีลักษณะที่ไม่รู้จบดังนี้

ภาษา (n) $ab, aabb, aaabbb...$ จะเห็นได้ว่าภาษานี้ถ้ามี a ก็ตัวก็จะมี b เท่านั้นตัว ถ้าเราจะเขียนไวยากรณ์หรือสูตรให้ภาษานี้ก็ควรจะเป็น

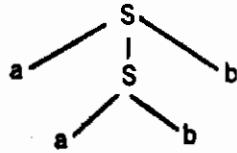
(n) $S \rightarrow a(S)b$ นั่นคือ ถ้าเราต้องการเพียง ab เราก็ไม่ต้องการเลือก S ซึ่งอยู่ในวงเล็บ ถ้าเราต้องการ aabb เราจะต้องเลือก S เป็น

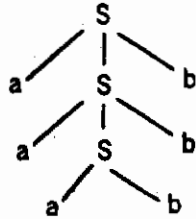
^๓ Noam Chomsky, *Syntactic Structures* (The Hague, 1957), p. 21.

แต่ถ้าครั้งที่ต่อไป เราจะไม่เลือก S อีกจะเลือกเพียง a+b ดังนั้น

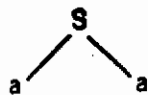
ก็จะเห็นว่าจะได้ผลลัพธ์ aabb ตามต้องการ ถ้าหากเราต้องการ aaabbb ครั้งที่สองเราจะต้องเลือก S อีกด้วยแทนที่จะเป็นอย่างข้างบนนี้ก็จะเป็น

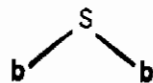
ภาษา (ข) aa, bb, abba, baab, aaaa, bbbb, aahbaa, abbbba,... จะเห็นได้ว่า ภาษานี้ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญสองส่วน คือ ส่วนแรกและส่วนที่เป็นภาพเสมือน (mirror image) ของส่วนแรก เช่นว่า ส่วนแรกเป็น a ส่วนหลังก็เป็น a ถ้าส่วนแรกเป็น ab ส่วนหลังจะเป็น ba เช่นนี้เป็นต้น เราอาจจะเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$S \rightarrow \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} (S) \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix}$$

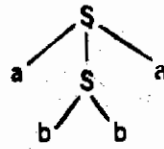
สูตรนี้มีเครื่องหมายวงเล็บเหลี่ยมเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัว เราใช้วงเล็บเหลี่ยม ในความหมายว่า ถ้าเลือกตัวบนในวงเล็บหน้าก็ต้องเลือกตัวบนในวงเล็บหลังด้วย ดังนั้นจากสูตรของภาษา (ข) เราอาจจะเขียนเป็นต้นไม้ (tree) กลับหัวได้ดังนี้

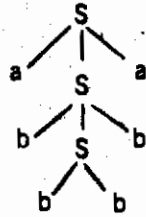
ก็จะได้ aa แต่ถ้าต้องการ bb ก็จะมาจาก

ถ้าต้องการ $abba$ ก็จะมาจก

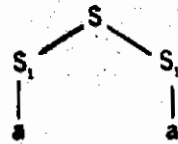
หากต้องการ $abbbba$ ก็จะเขียนเป็นรูปต้นไม้ได้ดังนี้

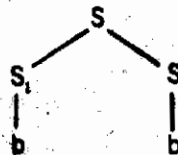
ภาษา (ก) $aa, bb, abab, baba, aaaa, bbbb, aabaab, abbabb,$ จะ
 เห็นได้ว่าประโยคประกอบด้วยส่วนที่ประกอบด้วย a หรือ/และ
 b ตามด้วยส่วนที่เหมือนกับส่วนแรกทุกประการ ดังนั้นถ้าเรา
 จะเขียนเป็นสูตรก็น่าจะเป็น

๑. $S \rightarrow S_1 + S_1$
 (แต่ S_1 ทั้งสองตัวจะต้องเหมือนกัน)
๒. $S_1 \rightarrow \begin{Bmatrix} a \\ b \end{Bmatrix} (S_1)$

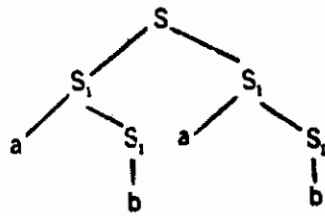
ขอให้สังเกตลักษณะต้นไม้ดังต่อไปนี้สำหรับ aa และ bb

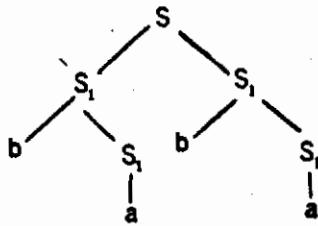
และ

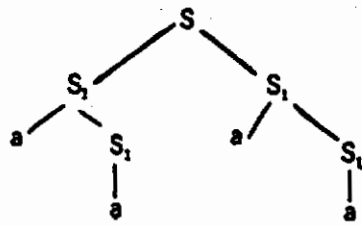
สำหรับ $abab$ และ $baba$ มีลักษณะต้นไม้ดังนี้

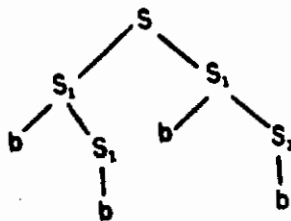
และ

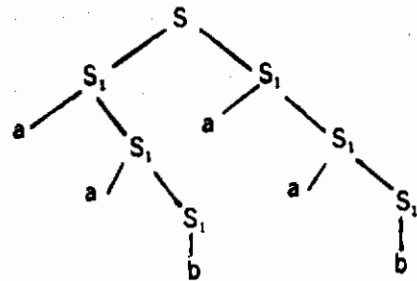
สำหรับ $aaaa$ และ $bbbb$ มีลักษณะต้นไม้ดังนี้

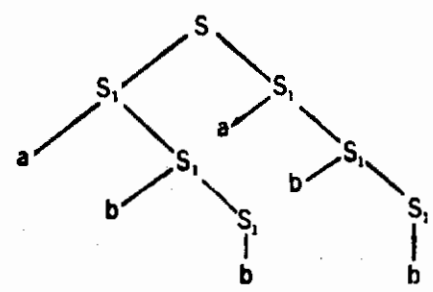
และ

สำหรับ $abaab$ และ $abbabb$ อาจจะทำได้ดังนี้

และ

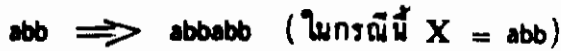
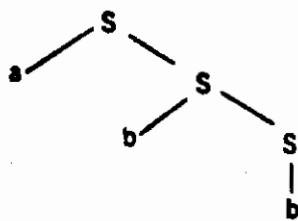
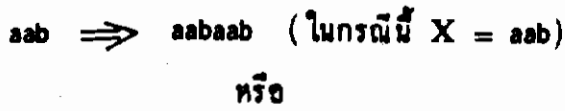
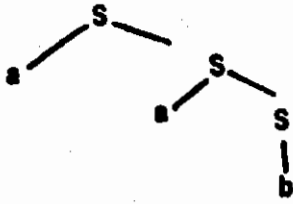
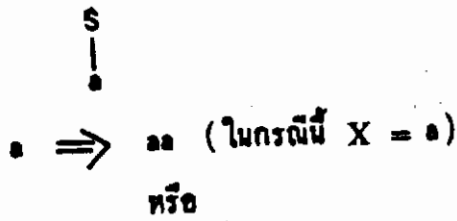
นอกจากวิธีที่กล่าวข้างบนนี้เราอาจจะมีอีกวิธีหนึ่งดังนี้

$$๑. S \rightarrow \begin{Bmatrix} a \\ b \end{Bmatrix} (S)$$

$$๒. X \Rightarrow X + X$$

(* แทนผลลัพธ์ที่ได้จากสูตรที่ ๑ จะเป็นอะไรก็ได้)

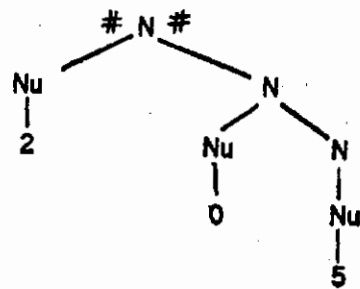
ขอให้สังเกตว่าสูตรที่ ๒ ใช้ $\Rightarrow$ แทน $\rightarrow$ ทั้งนี้เพราะต้องการจะแสดงว่าสูตรที่ ๑ ต่างกับสูตรที่ ๒ ผลลัพธ์จากสูตรที่ ๑ สามารถเขียนเป็นต้นไม้ได้ ส่วนสูตรที่ ๒ เข้าเกณฑ์แห่งการ परिवรรต (transformations) ซึ่งจะได้กล่าวถึงอย่างละเอียดในบทที่ ๑๗ และ ๑๘ ขอให้ดูการกระจายสูตรข้างบนดังกล่าวไป

ถ้าหากเราใช้หลักการเดียวกันเขียนไวยากรณ์ให้เลขฐาน ๑๐ ก็
 อาจจะเขียนได้ดังนี้ ถ้าเราเริ่มต้นจาก * N * โดยที่ * แทน
 ขอบเขต (boundary) ในกรณีนี้ ก็เท่ากับการไม่มีเสียง

๑. $N \rightarrow Nu(N)$
๒. $Nu \rightarrow ๐, ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙$
๓. (ไม่บังคับ) $XY \Rightarrow X.Y$
 (คือจุดทศนิยม) (X หรือ Y อาจจะมีค่าเท่าใดก็ได้)
๔. (บังคับ) $* 0X \Rightarrow * X$
๕. (ไม่บังคับ) $.X0 \Rightarrow .X \#$

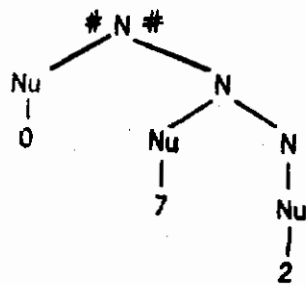
(X อาจจะมีค่าเท่าใด หรือ ไม่มีอะไรเลยก็ได้)
 จากสูตรที่ ๕ นี้ เราสามารถจะเขียนเลขจำนวนเท่าใดก็ได้ไม่รู้จัก
 จบสิ้น ขอให้ดูตัวอย่างต่อไปนี้

ถ้าเราต้องการ ๒๐๕ ก็ใช้สูตรที่ ๓ โดยที่ X มีค่าเท่ากับ ๒ และ
 Y เท่ากับ ๐๕ ก็จะได้ ๒๐๕ ดังนี้

$$๒๐๕ \Rightarrow ๒๐๕$$

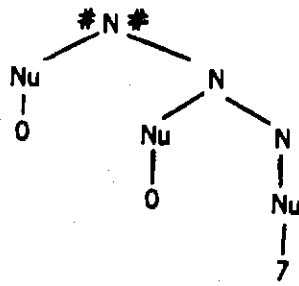
หรือ

ในกรณีนี้เราไม่ต้องการเขียน ๐๗๒ แต่จะเขียนว่า ๗๒ เท่านั้นจึง
 เห็นว่าสูตรที่ ๔ มีค่าว่าบังคับกำกับไว้ด้วยซึ่งหมายความว่าถ้าหาก
 ลักษณะของจำนวนเลขที่ออกมามี ๐ นำหน้า และไม่มีจุดทศนิยม
 เราจะตัด ๐ ทิ้ง โดยอาศัยสูตรที่ ๔ ดังนี้

$$๐๗๒ \Rightarrow ๗๒ \text{ (ในกรณีนี้ } X = ๗๒)$$

ขอให้สังเกตกว่าสูตรที่ ๔ นี้ ใช้ได้เรื่อย ๆ ถ้าหาก
 ลักษณะของจำนวนเลขนั้นยังสามารถนำสูตรที่ ๔ มาใช้ได้ ดังนี้

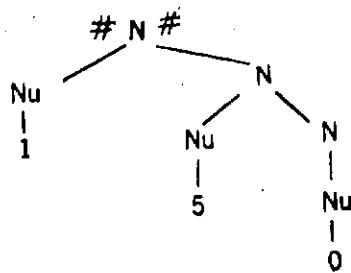

จำนวนที่เราต้องการคือ ๗ ฉะนั้นเราต้องนำสุทฺรที่ ๔ มาใช้ ๒ ครั้ง ครั้งแรก X จะมีค่าเท่ากับ ๐๗ ครั้งที่ ๒ X จะมีค่าเท่ากับ ๗

ครั้งแรก # ๐๐๗ # => # ๐๗ #

ครั้งที่ ๒ # ๐๗ # => # ๗ #

สุทฺรที่ ๔ นั้นไม่บังคับว่าจะต้องทำทั้งนี้ก็เพราะว่าเราสามารถเขียน ๐.๕๐ หรือ ๐.๕ ก็ได้ ถือว่าถูกต้องสองอย่าง ขอให้สัญลักษณ์นี้ของจำนวนเลขทั้งนี้

โดยการนำเอาสุทฺรที่ ๓ มาใช้ จะได้

๐๕๐ # => # ๐.๕๐

ถ้าหากเราเลือกใช้สุทฺรที่ ๕ ก็จะได้ผลดังนี้

๐.๕๐ # => # ๐.๕

หากเราคิดว่าภาษาก็มีลักษณะเหมือนจำนวนเลขเหมือนกัน ก็จะมีลักษณะไม่รู้จัก ฉะนั้นถ้าเราสามารถสร้างไวยากรณ์ให้รัดกุมอย่างที่เรารสร้างไวยากรณ์ให้จำนวนเลขได้ ไม่ว่าใครก็ตามที่ศึกษาสุทฺรของไวยากรณ์โดยตลอด ก็สามารถสร้างประโยค

ออกมาได้อย่างถูกต้อง ประโยคที่ไม่ถูกต้องจะถูกขจัดไป และไวยากรณ์ที่ใหม่
ใหม่ นี้ผู้เรียนก็สามารถจะตรวจสอบได้ว่าประโยคที่ตนสร้างขึ้นมาถูกต้องหรือไม่
เพราะว่าถ้าหากทำการสุกทุกประการแล้วย่อมเป็นประโยคที่ถูกต้องแน่ ผิดกับไวยา-
กรณ์แบบเก่าซึ่งไม่ได้บอกเลยว่า จะสร้างประโยคขึ้นมาอย่างไร และถ้าหากสร้าง
ประโยคขึ้นมาแล้วแบบที่มี ประธาน กริยา กรรม ก็ไม่แน่ว่าประโยคนั้นจะถูกต้อง
หรือไม่

บทที่ ๑๗
วากยสัมพันธ์ของไทย (อย่างย่อ)

ตามแนวคิดใหม่ทางไวยากรณ์ที่เชื่อกันว่า ภาษาประกอบด้วยประโยคที่มีจำนวนนับไม่ถ้วนหรือไม่รู้จบ ฉะนั้นเราอาจจะแทนค่าจำนวนประโยคไม่รู้จบด้วยสัญลักษณ์นี้ คือ # S # # S # # S # ... # S #

ถ้า S แทนประโยค และ # แทนขอบเขตของประโยค

ทฤษฎีแห่งการปริวรรต (Transformational Theory) กล่าวว่าไวยากรณ์ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๓ ส่วน คือ

๑) โครงสร้างส่วนประกอบ (Constituent Structure หรือบางท่านก็เรียกว่า Phrase Structure) โครงสร้างส่วนประกอบนี้จะประกอบด้วยสูตรพื้นฐานของประโยค และพจนานุกรมสำหรับไวยากรณ์ (Lexicon) ฉะนั้นจะเห็นว่า อรรถศาสตร์ (Semantics) ก็จะเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างส่วนประกอบนี้ด้วย

๒) การปริวรรต (Transformations) เราถือว่าโครงสร้างส่วนประกอบนั้นให้โครงรูปลึก (deep structure) ของประโยค แต่การที่ประโยคเปลี่ยนแปลงไปจากประโยคบอกเล่าเป็นประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม หรือการลดค่าที่ซ้ำกันในประโยคเดียวกันออก นั้น เราอาศัยขบวนการปริวรรต อันมีวิธีการเบื้องต้น ๓ วิธี ดังนี้

ก. การประจิก (adjunction) คือการเอาส่วนประกอบที่อยู่ห่างกันมาประจิกกัน

ข. การแทนที่ (substitution) คือการเอาส่วนประกอบส่วนหนึ่งมาแทนที่อีกส่วนหนึ่ง

ก. การลบ (deletion) คือการลบส่วนประกอบที่มีอยู่ออกไปโดยอาศัยวิธีการดังกล่าวทั้ง ๓ วิธีนี้ โครงรูปพื้นฐานจะกลายเป็นโครงรูปผิว (surface structure)

๓) สรรวิทยา (Phonology) คือการแปลงส่วนประกอบและคำต่าง ๆ ที่ปรากฏให้ออกมาเป็นเสียง ว่าคำแต่ละคำนั้นควรออกเสียงอย่างไรมีเสียงหนักเบาที่ใด สระตัวใดจะมีการแปลงรูปไปบ้าง หรือเสียงวรรณยุกต์ใดจะกลายเป็นเสียงวรรณยุกต์อื่นบ้าง

จากบทที่ ๑๕ คงพอจะเห็นได้ว่า ประโยคประกอบด้วยส่วนสำคัญสองส่วน คือ ภาคนามและภาคแสดง แต่ต่อไปนี้จะขอเรียกเป็นภาคนามหรือ นามวลี (noun phrase หรือ นว) และกริยาวลี (verb phrase หรือ กว) ฉะนั้นจึงอาจสรุปเป็นสูตรง่าย ๆ ได้ดังนี้

๑. ประโยค → นว + กว

อย่างประโยคว่า หมากัดแมว

หมา ก็เป็น นว และ กัดแมว ก็เป็น กว ส่วนประกอบที่เราควรพิจารณาก่อนก็คือ กว ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

- (๑) เขานอน
- (๒) เขากำลังจะนอน
- (๓) เขานอนแล้ว
- (๔) เขากำลังจะนอนแล้ว
- (๕) เขาซื้อขนม
- (๖) เขากำลังจะซื้อขนม
- (๗) เขากำลังจะซื้อขนมแล้ว
- (๘) เขากำลังจะซื้อขนมที่ร้านนั้น
- (๙) เขากำลังจะซื้อขนมที่เธอขาย
- (๑๐) เขาอาจจะซื้อขนมมา

เราอาจจะสรุปเป็นสูตรได้ดังนี้

๒. กว → (นก) กริยา (กริยา ๒) (นว) (ประโยค) (ลก)

ภาคกริยาอาจจะประกอบด้วยส่วนนำหน้ากริยา (preverb หรือนก) ซึ่งอาจจะปรากฏ หรือไม่ปรากฏก็ได้ ฉะนั้นจึงใช้วงเล็บล้อมเอาไว้ ส่วนกริยาสำคัญ (verb) นั้นจะต้องปรากฏ กริยารอง (secondary verb) หรือ กริยา ๒ นั้นได้แก่ มา ไป ไว้ ดังประโยค (๑๐) คำว่า มา ไม่ใช่กริยาสำคัญ เป็นกริยารอง ซึ่งใช้สัญลักษณ์ กริยา ๒ กริยารองนี้จะใส่ไม้ คือคำแสดงปฏิเสธเข้าข้างหน้าไม่ได้ ขอให้สังเกต ประโยคข้างล่างนี้

(๑๑) เขาเอาเรือไป

(๑๒) เขาเซ็นเรือไม่ไป

คำว่า ไป ใน (๑๑) เป็นกริยารอง เพราะประโยค เขาเอาเรือไม่ไป ใช้ไม้ ใต้ส่วน ไป ใน (๑๒) ไม่ใช่กริยารอง เพราะเติม ไม้ เข้าข้างหน้าได้ ฉะนั้นอาจจะ มีผู้สงสัยว่า

(๑๓) เขาเซ็นเรือไป

คำว่า ไป จะเป็นกริยาสำคัญ หรือกริยารองกันแน่ ถ้าเราพิจารณาให้ถี่ จะพบว่า ประโยค (๑๓) มีความหมายเป็นสองอย่าง คือ

ก. เขาเซ็นเรือออกไปจากที่ที่เรือจอดอยู่ ออกไปในทิศทางที่ห่างตัว ผู้พูด

ข. เขาเซ็นเรือแล้วเรือเข้อออกไป

จะเห็นว่าในความหมาย (ก) จะทำให้เป็นปฏิเสธไม่ได้ แต่ความหมาย (ข) ทำให้เป็นปฏิเสธได้ ฉะนั้นถ้าเราต้องการความหมาย (ก) ไป ก็จะเป็นกริยารอง แต่ ถ้าต้องการความหมาย (ข) ไป ก็เป็นกริยาสำคัญ

เราจึงสรุปได้ว่า โครงรูปดีก็มีส่วนสำคัญในการให้ความหมายของประโยค บางครั้งประโยคมีโครงรูปผิวเหมือนกัน แต่โครงรูปดีมีลักษณะต่างกัน ก็ทำให้ ประโยคมีความหมายต่างกัน ไปดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๑๖ ภาคนี้ฉะนั้นอาจจะปรากฏ หรือไม่ปรากฏก็ได้ แต่ถ้ากริยาเป็นสกรรมกริยา ภาคนี้จะต้องปรากฏ ประโยคก็

อาจจะตามหลังกริยาสำคัญ หรือกรรมได้ คู่ประโยค (๔) เป็นตัวอย่าง ส่วนหลังกริยา (post-verb หรือ ลก) นั้น ก็ได้แก่กาลวิเศษณ์ สถานวิเศษณ์ อากาณวิเศษณ์ คำสร้อย ฯลฯ

ภาคนามที่ปรากฏในสูตรที่ ๑ และ ๒ นี้ ควรจะได้นำมาพิจารณาดูให้ดีกันว่า น่าจะมีลักษณะอย่างไร ขอให้สังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

- (๑๔) ทมาสสามตัวเห่าไบกองแห่ง
- (๑๕) ทมาสสามตัวนั้นเห่าไบกองแห่ง
- (๑๖) ทมาตัวนั้นเห่าไบกองแห่ง
- (๑๗) ทมาตัวที่เกอ กักกุดเห่าไบกองแห่ง
- (๑๘) ทมาตัวนั้นที่เกอ กักกุดเห่าไบกองแห่ง
- (๑๙) ทมาที่กักกุดตัวนั้นเห่าไบกองแห่ง
- (๒๐) ทมาเห่าไบกองแห่ง

เราพอสรุปเป็นสูตรได้ดังนี้

๓. นว → นวม (จำนวน) (ประโยค)

เราถือว่า ในภาคนาม จะต้องมียาม (noun) ส่วนจำนวน หรือประโยคซึ่งจะไม่ปรากฏก็ได้ บางท่านอาจจะสงสัยว่าลักษณะนามอย่างไร (๑๔-๑๕) นั้น ได้มาอย่างไร และถ้าจะสังเกตให้ก็จะพบว่าลักษณะนามมักจะตามหลังจำนวน หรือนำหน้า นิยมลักษณะ (determiner) แต่ขอให้พิจารณา (๑๗) เป็นพิเศษ จะพบว่ามันลักษณะนามนำหน้าประพันธสรรพนาม ที่ โดยไม่มีจำนวน หรือนิยมลักษณะเลย ขอให้สังเกต ประโยค

(๒๑) การากนที่กุดไปหาไปค่างประเทศแล้ว

จะเห็นว่าคำที่นำหน้าประพันธสรรพนามจะเปลี่ยนไปคานนาม ท่านเคยสงสัยไหมว่าคานโครงรูปผิดแล้ว ทมาตัวเห่าไบกองแห่ง หรือ การากนไปค่างประเทศแล้ว ไม่ใช่ประโยค แต่ถ้ามีอนุประโยคคานมาอย่าง (๑๗) และ (๒๑) ใช้ได้ ฉะนั้นเรื่องลักษณะนามเราจะพูดถึงเมื่อกล่าวถึงเรื่องลักษณะประจำคำ (features)

ขอลับมาพูดถึงเรื่องกริยา ในภาษาไทย ผู้เขียนถือว่ากริยาในภาษาไทย แบ่ง
ออกเป็นชนิดใหญ่ ๆ ๓ ชนิดด้วยกัน คือ

ก. สกรรมกริยา คือกริยาที่มีกรรมตามในโครงสร้างรูปประโยค เช่น กิน เหม่า หิว หัก
เป็นต้น จะมีหลายท่านที่เริ่มสงสัย หรืออาจจะไม่เห็นด้วย ผู้เขียนขออภัยว่า สำหรับผู้
เขียน กริยาตัวหนึ่ง เป็นกริยาได้ชนิดเดียวเท่านั้น คือถ้าเป็นสกรรมกริยาก็เป็น
สกรรมกริยา จะเป็นอกรรมกริยาหรือวิเศษณ์กริยาไม่ได้ นอกจากจะเป็นคำที่มีเสียง
พ้อง แต่ความหมายต่างกันเท่านั้น ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

- (๒๒) เขากินข้าว
- (๒๓) หม่าเห่าเด็ก
- (๒๔) หม่าเห่า
- (๒๕) เด็กหิวข้าว
- (๒๖) เด็กหิว
- (๒๗) เขาหักไม้บรรทัด
- (๒๘) ไม้บรรทัดหัก

จะมีหลายท่านคิดว่า คำว่า เหม่า ใน (๒๔) หิว ใน (๒๖) และหัก ใน (๒๘)
เป็นอกรรมกริยา เพราะตามโครงสร้างรูปประโยค ไม่ปรากฏว่ามีกรรมตามเลย ขอให้คิดว่า
ปกติแล้วหม่าจะไม่เห่าเฉย ๆ จะต้องเห่าอะไรสักอย่างหนึ่ง เป็นส่วนที่ปรากฏใน
โครงสร้างประโยค แต่ตกเสียในโครงสร้างรูปประโยค คำว่า หิว ก็เช่นเดียวกัน เมื่อพูดถึงหิวเราก็มัก
จะหมายความว่าหิวอาหาร หรือหิวข้าว คำว่า อาหาร หรือ ข้าว ก็ถูกละเอาไว้
ส่วนคำว่า หักใน (๒๘) นั้น ต่างกับคำว่า เหม่า และ หิวที่กล่าวมาแล้ว เราถือว่า
(๒๕) มาจาก (๒๗) ตามขบวนการ परिवรรค โดยเอากรรมของประโยค (๒๗)
ขึ้นมาเป็นประธาน แล้วลบบรรณานเดิมลง ถ้าสังเกตดูให้ละเอียดไปอีก จะ
เห็นได้ว่ากริยาประเภทนี้ได้แก่ พัง ไล่ เขียน ฯลฯ ทั้งปรากฏในประโยค

- (๒๘) ช้างพังบ้าน
- (๓๐) บ้านพัง
- (๓๑) เขาใส่เสื้อตัวนี้สวย
- (๓๒) เสื้อตัวนี้ใส่สวย
- (๓๓) เขาเขียนหนังสือเล่มนี้ดีมาก
- (๓๔) หนังสือเล่มนี้เขียนดีมาก

จะเห็นได้ว่า ในโครงสร้างประโยคจะมีประธานเป็นสิ่งมีชีวิต และมีกรรมเป็นสิ่งไม่มีชีวิต

ในพวกสกรรมกริยานี้ มีกริยาพิเศษอยู่หนึ่งคำ คือคำว่า คือ เพราะว่าสกรรมกริยาตัวอื่นคงรูปเดิมเมื่อเป็นปฏิเสธ เช่น กิน — ไม่กิน ชอบ — ไม่ชอบ แต่ คือนี้จะต้องเปลี่ยนรูปเป็น คือ — ไม่ใช่ นอกจากนั้นแล้ว คือ อาจะลดรูปเสียได้ เช่น

- (๓๕) วันนี้คือวันเสาร์
- (๓๖) วันนี้วันเสาร์

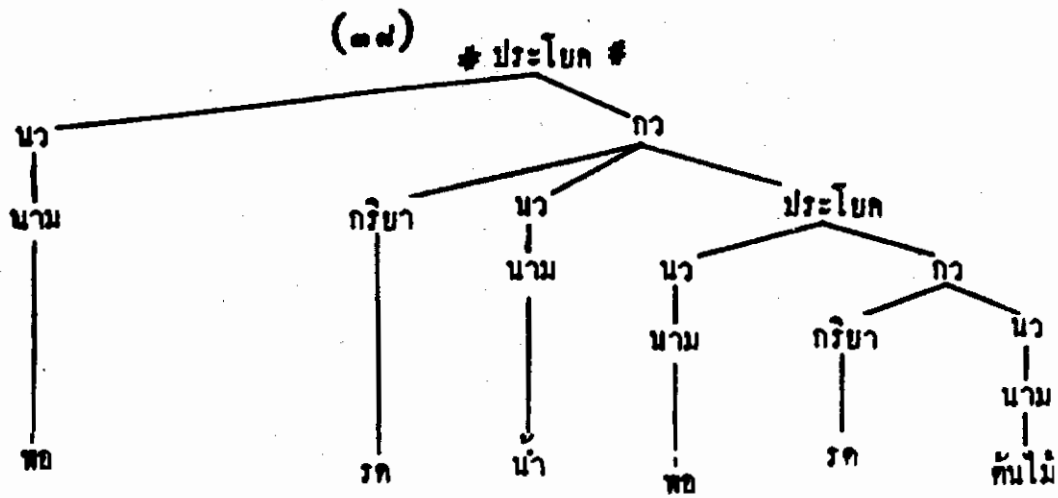
จะกล่าวถึงคำว่า คือ อีก เมื่อพูดถึงลักษณะประจำคำ (features) เมื่อถึงเรื่องพจนานุกรมสำหรับไวยากรณ์

กริยาบางคำเช่น รด* นั้น ตามโครงสร้างผิว ก็มีลักษณะผิดไปจากกริยาตัวอื่นๆ สำหรับผู้เขียนก็ถือว่าเป็นสกรรมกริยาธรรมดา ขอให้สังเกตประโยค

- (๓๗) พ่อรดน้ำต้นไม้
- ผู้เขียนถือว่า (๓๗) มาจากโครงสร้างดังนี้

---

* ดร. วิจิตร ภาณุพงศ์ ถือว่ากริยา ให้ ปริกมา เต็ม รด รดรา เป็นกริยาทวิกรรม เพราะมีกรรมตามได้ ๒ ตัว แต่สำหรับพจนานุกรมการบววรรคถือว่า เป็นสกรรมกริยาธรรมดา

(๓๘) * พ่อรกน้ำ พ่อรกต้นไม้

โดยอาศัยหลักการปรัวรรต ลกส่วนที่เหมือนกันออก (identical constituent deletion) จะได้

(๔๐) พ่อรกน้ำต้นไม้

ข. อกรรมกริยา คือกริยาที่ไม่ต้องมีกรรมตามในโครงสร้างรูปลึก เช่น ร้อง ไป มา นอน เป็นต้น

- (๔๑) นกร้อง
- (๔๒) แม่ไปที่ตลาด
- (๔๓) แม่ไปตลาด
- (๔๔) แชกมาที่บ้าน
- (๔๕) แชกมาบ้าน
- (๔๖) น้องอยู่ที่กรุงเทพฯ
- (๔๗) น้องอยู่กรุงเทพฯ
- (๔๘) แม่นอน
- (๔๙) แม่นอนบนเตียง
- (๕๐) แม่นอนเตียง

บางท่านอาจจะคิดว่า ไป ใน (๔๓) มา ใน (๔๔) อยู่ ใน (๔๗) และนอน ใน (๕๐) เป็นสกรรมากริยา ซึ่งมีความหลักของไวยากรณ์ และความรู้สึกของเจ้าของภาษา เราถือว่า ตลาต ใน (๔๓) ก็ทำหน้าที่เป็นสถานวิเศษณ์เหมือนที่ตลาตใน (๔๒) ในทำนองเดียวกัน บ้าน ใน (๔๔) กรุงเทพฯ ใน (๔๗) ก็ทำหน้าที่เป็นสถานวิเศษณ์เหมือนกัน ซึ่งทั้งนี้เราอาจทดสอบดูได้ด้วยการเปลี่ยน (๔๓) เป็นคำถามก็จะได้

(๕๐) แม่ไป(ที่) โหนด

ซึ่งต่างกับประโยคคำถามของ (๒๒) ซึ่งจะต้องเป็น

(๕๒) เขากินอะไร

ถ้าหากตลาตใน (๔๓) เป็นกรรมของกริยา ไป จริง เมื่อเปลี่ยนเป็นประโยคคำถามก็น่าจะเป็น

(๕๓) *แม่ไปอะไร ซึ่งไม่ถูก

เราถือว่าบุรพทบทบออกสถานที่ หรือตำแหน่ง เช่น ที่ บน ใน ฯลฯ เมื่อตามหลังกริยานั้นลออกเสียได้ จนทำให้คุ้น ๆ เหมือนสกรรมากริยาไป

บางท่านอาจจะสงสัยว่า (๔๔) กับ (๕๐) นั้นมีความหมายต่างกัน เพราะ (๔๔) หมายถึงแม่นอนบนเตียง ไม่ใช่นอนใต้เตียง แต่ (๕๐) หมายถึงแม่ใช้เตียงเป็นที่นอน ไม่ใช่เปลหรือ ฟันห้อย ถ้าท่านคิดเช่นนั้นก็ถูกต้องแล้ว แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่า เตียง ใน (๕๐) จะเป็นกรรมของนอน หรือทำให้ นอน ใน (๕๐) มีสภาพเป็นสกรรมากริยาไป เพื่อที่จะเข้าใจดียิ่งขึ้นขอให้สุทธก่อนไปนี้เสียก่อนคือ

๔: ลก → (อาคาร) (สถาน) (เครื่องมือ) (เวลา)

ขอให้สังเกตว่า ส่วนที่อยู่หลังกริยานี้ อาจจะเป็นอาคารวิเศษณ์ สถานวิเศษณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ หรือกาลวิเศษณ์ก็ได้ แต่จะต้องเรียงลำดับดังกล่าว จะเห็นว่าทั้ง ๔ ส่วนมีวงเล็บคลุม ซึ่งหมายความว่า จะเลือกทั้ง ๔ ส่วน หรือ ๓ ส่วน หรือ ๒ ส่วน หรือเพียงส่วนเดียวก็ได้ แต่อย่างน้อยจะต้องเลือกส่วนหนึ่ง เพราะได้เลือกส่วน ลก เอาไว้แล้ว

๕. อากาเร → วิเศษณ์

วิเศษณ์ (Adverb) หมายถึงวิเศษณ์ที่ขยายกริยา เช่น คือ แจ้ แจ็ค ปี ฯลฯ ส่วนมากตามหลังวิเศษณ์กริยา หรือกรรมกริยา เช่น วิ่งคือ แจ้แจ้ คำปี ฯลฯ

๖. สถาน → บุรพท + นว

บุรพท (PRT ซึ่งย่อมาจาก particle) ซึ่งบางทีอาจจะไม่ใช่บุรพทอย่างที่ เคยเข้าใจกันก็ได้ บุรพทที่ใช้กับสถานวิเศษณ์ ได้แก่ ใน บน ใต้ นอก ที่ ฯลฯ

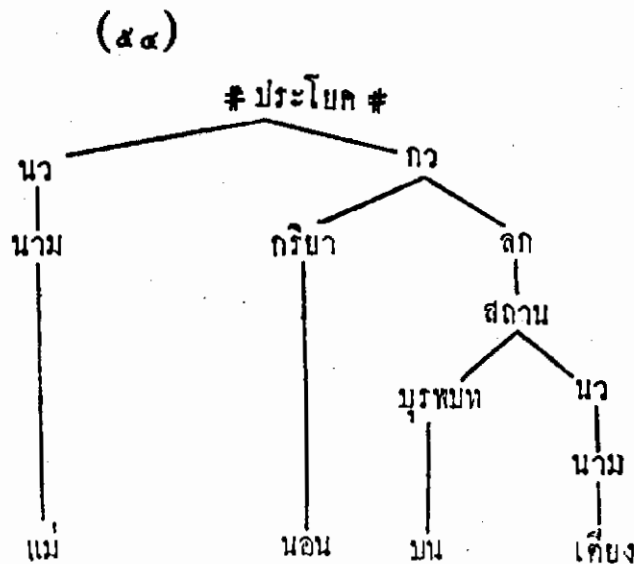
๗. เครื่องมือ → บุรพท + นว

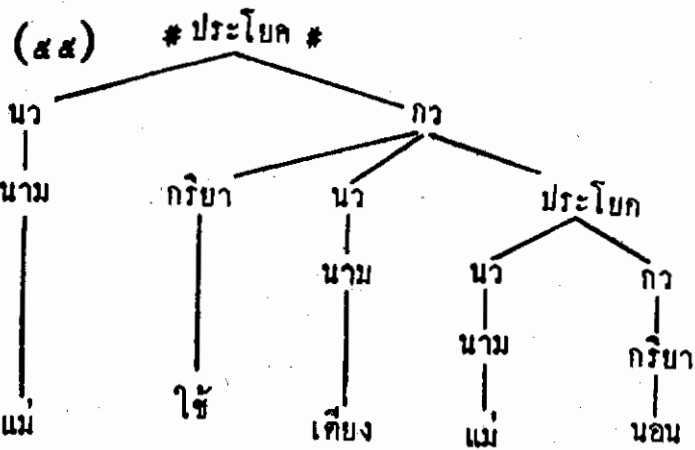
บุรพทที่ใช้กับเครื่องมือก็ได้แก่ ทาง โดย เช่น ทางเครื่องบิน โดยรถยนต์ เช่นนี้ เป็นต้น

๘. เวลา → บุรพท + นว

บุรพทที่ใช้กับกาลวิเศษณ์ก็ได้แก่ เมื่อ ตอน ใน ฯลฯ เช่น ตอนเช้า เมื่อคืน ในวันนี้ เป็นต้น

ขอให้กลับมากุความแตกต่างระหว่าง (๔๔) และ (๕๐) ว่าโครงสร้างของ สองประโยคนั้นต่างกันอย่างไร (๔๔) นั้นมีโครงสร้างดังนี้

เมื่อลดส่วนที่เหมือนกันออก ก็จะได้

(๕๖) แม่ใช้เตี๋ยงนอน ซึ่งถือว่าเป็นประโยคที่ถูกต้องเหมือนกัน แต่เราอาจจะใช้หลักการปริวรรตแบบแทนที่ โดยเอาคำว่า นอน มาแทนที่คำว่า ใช้ และลดคำว่า ใช้ ออกก็จะได้

(๕๗) แม่นอนเตี๋ยง

บางท่านอาจจะสงสัยว่าทำไมจึงมีกระบวนการอีกยาวเช่นนี้ แต่ถ้าหากท่านศึกษาคูให้ถี่ถ้วนแล้วจะเห็นว่า เป็นกระบวนการที่อธิบายภาษาได้ เป็นกระบวนการที่สมองเราก็คงจริงอยู่อาจจะทำให้มองเห็นว่าไวยากรณ์แบบนี้ซับซ้อนมาก แต่ขอให้คิดว่า โดยทั่วไปแล้ว ไวยากรณ์แบบนี้จะง่ายมาก เพราะกริยามีเพียงสามพวก คำหนึ่งจะเป็นกริยาได้พวกเดียว ไม่ใช่บางคำเป็นได้ทั้งกรรมกริยา และกรรมกริยา ส่วนสูตรการปริวรรต (transformational rules) นั้น มีเพียงไม่กี่สิบสูตร ก็กลุ่มได้หมด

ก. วิเศษณ์กริยา (descriptive verb) ตามไวยากรณ์ไทยแบบเก่าเรียกว่าลักษณวิเศษณ์ หรือเทียบกับภาษาอังกฤษก็ได้แก่คุณศัพท์ (adjectives) ตามที่เราทราบกัน

ทั่ว ๆ ไปก็คือว่า วิเศษณกริยานี้เปรียบเทียบได้ (คือ เอากว่ามากามหลังได้) เช่น
สวยกว่า คึกกว่า แดงกว่า ฉลาดกว่า^๒ แต่ผู้เขียนรู้สึกว่าการวิเศษณกริยานี้ อาจจะทดสอบ
ได้โดยอาศัยคำว่า ทำไม ขอให้ดูประโยคต่อไปนี้

- (๕๘) ทำไมเขาไปที่นั่น
- (๕๙) เขาไปที่นั่นทำไม
- (๖๐) เขาทำไมไปที่นั่น
- (๖๑) ทำไมผู้หญิงคนนั้นสวย
- (๖๒)* ผู้หญิงคนนั้นสวยทำไม

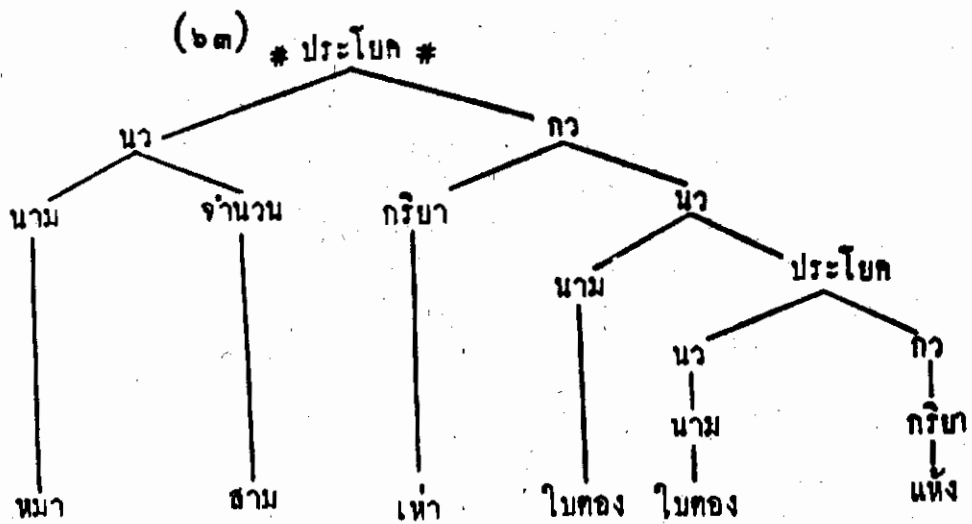
จะเห็นว่า (๖๒) นั้นใช้ไม่ได้ ฉะนั้นอาจจะสรุปได้ว่า วิเศษณกริยา
จะใส่ทำไม ไว้ท้ายประโยคไม่ได้ นอกจากนั้นแล้ว จะเห็นได้ว่าวิเศษณกริยามีกรรม
ตามหลังไม่ได้

บางท่านก็อาจจะอยากแนะนำให้ใช้ความ และการ เป็นเครื่องช่วยตัดสินว่า
กริยาใดควรจะเป็นวิเศษณกริยา หรือกริยาธรรมกา แต่จะขบบอกว่า วิเศษณกริยา
บางคำ เช่น ดี ชั่ว ฯลฯ หรือสกรรมกริยาบางคำ เช่น รัก ชอบ ผัน คึก ฯลฯ
นั้นใช้ได้กับทั้ง การ และความ จริงอยู่เมื่อเติมการ มีความหมายอย่างหนึ่ง และเติม
ความ มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง

ขอให้กลับไปดูประโยค (๑๕) คือ หมาสามตัวนั้นเท่าใบทองแห้ง มี
โครงรูปเล็กจากสูตรที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดอย่างไร จะพบคำว่า ทวี จะยังไม่ปรากฏ
ในโครงรูปเล็กเลยทั้งนี้

---

^๒ แต่ก็มีความว่า เพื่อ ซึ่งใช้คำว่าตามหลังได้ แต่ทุกคนคงจะเห็นด้วยว่า เพื่อ คงจะไม่ใช้วิเศษณกริยา
เพราะมีกรรมตามหลังได้ เช่น มีมือเราเหนือหมามาก

จะเห็นว่า (๖๓) *หมาสามเห่าใบทองใบทองเห่า* ไม่ใช่ประโยคที่ถูกค้อง และ บังขาดลักษณะนาม คิว และนิยมลัษณ (determiner) นั้น ฉะนั้นเราจำเป็นจะ ค้องพูดถึงส่วนสำคัญของไทรรูปลึกอันเกี่ยวร้งกับความหมาย (meaning) หรืออีก นัยหนึ่งก็คือ พจนานุกรมสำหรับไวยากรณ์ปริวรรค เราทราบกันดีว่าประโยค (๖๔-๖๗) ใช้ไม่ได้

(๖๔) * กระต่ายแผ่นนี้ฮ้วน

(๖๕) * หมูตัวนี้บาง

(๖๖) * ความชั่วสรรเสริญเขา

(๖๗) * เก้าอี้กำลังกิด

แต่ถ้าเราพูดว่า

(๖๘) หมูตัวนี้ฮ้วน

(๖๙) กระต่ายแผ่นนี้บาง

(๗๐) เขาสรรเสริญความชั่ว

(๗๑) แคนกำลังกิด

ทุกประโยคจะเป็นประโยคที่ถูกค้อง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า คำบางคำเลือก กริยาได้บางตัวเท่านั้น ดังเช่น ฮ้วน จะต้องมีประธานเป็นสิ่งมีชีวิต เช่น คน หมู

นก แมว แก่กริยา เพื่อ นั้นประธานต้องเป็นสิ่งที่มีชีวิต ที่เป็นคน เพราะเรา
 ไม่รู้ว่าสัตว์มันเพื่อหรือไม่ ฉะนั้นเราจึงมีความเห็นอยู่ว่า ในทฤษฎานุกรมควรจะบอก
 ลักษณะประจำคำ (features) ไว้ให้ครบถ้วน เราจะใช้เครื่องหมายบวก <+>
 แทนลักษณะที่ปรากฏ และเครื่องหมายลบ <-> แทนลักษณะที่ไม่ใช่สิ่งนั้น เช่น
 <+มีชีวิต> ใช้แทนสิ่งที่มีชีวิต เช่น นก แมว <-มีชีวิต> เช่น โตะ เก้าอี้
 ประตู ลักษณะสำคัญที่เราควรจะบอกเกี่ยวกับนามก็ไ้แก่ <+มีชีวิต>, <-มี
 ชีวิต> <+มนุษย์>, <-มนุษย์> <+รูป> คือนามที่เป็นรูปธรรม กับ
 <-รูป> นามที่ไม่มีรูป หรือเป็นนามธรรม <+สามัญ> คือนามสามัญซึ่ง
 ตรงกันข้ามกับ <-สามัญ> คือ วิสามัญนาม <+ลักษณ> คือนามที่จะ
 ต้องมีลักษณนาม หรือสมุหนาม ซึ่งตรงข้ามกับ <-ลักษณ> คือนามที่ไม่มี
 ลักษณนาม เช่น อากาศ ฟ้า นามใดที่มี <+ลักษณ> แล้ว จะต้องบอกด้วยว่า
 ลักษณนามนั้นคืออะไร เช่น <+คน> <+ตัว> <+เชือก> <+หลัง>
 เป็นต้น จะเห็นว่าลักษณนามนี้จะมี <-> นอกจากนั้นแล้วควรจะต้องบอก
 ด้วยว่านามนั้นชี้เฉพาะเจาะจงหรือเปล่า ถ้านามนั้นมีคำว่า นี้ นั้น โน้น นั้น ด้วย ก็
 ต้องใส่ลักษณะ <+นิยม> ซึ่ง ย่อมาจากนิยมลักษณะ แต่ถ้าไม่มีก็ใส่ <-นิยม>
 ถ้าหากนามใดมีลักษณะ <+นิยม> ก็จะต้อง บอกด้วยว่าอยู่ไกลตัว <+ไกล>
 <+มาก> ก็ได้แก่ นี้ หากเป็น <+ไกล>, <-มาก> ก็ได้แก่ นั้น หรืออยู่ไกล <-ไกล>, <-
 มาก> ได้แก่ โน้น หรือ <-ไกล>, <+มาก> ก็ได้แก่ นั้น ขอให้สังเกตลักษณะประจำ
 คำดังนี้

อาจารย์

- อาจารย์
- <+นาม>
- <+สามัญ>
- <+รูป>
- <+มีชีวิต>
- <+มนุษย์>
- <+ลักษณะ>
- <+คน>

ชีวิต

- ชีวิต
- <+นาม>
- <+สามัญ>
- <-รูป>
- <+มีชีวิต>
- <+ลักษณะ>
- <+ชีวิต>

นก

- นก
- <+นาม>
- <+สามัญ>
- <+รูป>
- <+มีชีวิต>
- <-มนุษย์>
- <+ลักษณะ>
- <+ตัว>

สันติภาพ

- สันติภาพ
- <+นาม>
- <+สามัญ>
- <-รูป>
- <-มีชีวิต>
- <-ลักษณะ>

กรุงเทพ ฯ

- กรุงเทพ ฯ
- <+นาม>
- <-สามัญ>
- <+รูป>
- <-มีชีวิต>
- <-ลักษณะ>

อากาศ

- อากาศ
- <+นาม>
- <+สามัญ>
- <-รูป>
- <-มีชีวิต>
- <-ลักษณะ>

สำหรับกริยานั้นก็ใช้หลักการเดียวกัน ลักษณะประจำคำที่สำคัญ ๆ ของกริยาก็
มี <+อาการ> ก็ได้แก่กรรมกริยา และสกรรมกริยาซึ่งตรงข้ามกับ <-อาการ>
ซึ่งได้แก่วิเศษณกริยา

กริยาบางคำใช้เป็นคำสั่งได้ เช่น กิน เคน เป็น หลับ จึงใช้ว่า <+สั่ง>
แต่กริยาบางคำใช้เป็นคำสั่งไม่ได้ เช่น เหมือน คือ เทียบ ก็ใช้ว่า <-สั่ง> ขอให้
สังเกตประโยคต่อไปนี้

- (๗๒) กินข้าวซี
- (๗๓) อย่าเคนนะ
- (๗๔) เป็นหมอนะ
- (๗๕) หลับเสีย
- (๗๖) ออกทนน้อย

เปรียบเทียบกับประโยคต่อไปนี้

- (๗๗)* เหมือนพ่อนะ
- (๗๘)* คือวันพุธซี
- (๗๙)* เทียนะ
- (๘๐)* ขาวเสีย

เรายังจะต้องบอกด้วยว่ากริยานั้นมีลักษณะพิเศษที่ย้ายกรรมมาเป็น ประธาน ได้
หรือไม่โดยมีลักษณะประจำคำ <+สับ> หรือ <-สับ> ขอให้สังเกตประโยค
ต่อไปนี้

- (๘๑) ช้างพังบ้าน
- (๘๒) บ้านพัง
- (๘๓) นักเรียนหักไม้บรรทัด
- (๘๔) ไม้บรรทัดหัก
- (๘๕) เขาขายหนังสือเล่มนี้ได้ก็
- (๘๖) หนังสือเล่มนี้ขายไม่ก็

นอกจากนี้ก็จะต้องบอกว่า นามที่นำมาข้างหน้าจะต้องเป็น <+มีชีวิต>
 หรือ <-มีชีวิต> หรือนามที่ตามมาข้างหน้าจะต้องเป็น <มีชีวิต+> หรือ
 <มีชีวิต-> ทุกตัวอย่างต่อไปนี้

กิน	กิน <+กริยา> <+อาการ> <+สั่ง> <+สืบ> <+มีชีวิต> <มีชีวิต±>	กิน	กิน <+กริยา> <+อาการ> <+สั่ง> <-สืบ> <+มีชีวิต>
เป็น	เป็น <+กริยา> <+อาการ> <+สั่ง> <-สืบ> <±มีชีวิต> <มีชีวิต±>	หลับ	หลับ <+กริยา> <-อาการ> <+สั่ง> <+มีชีวิต>

* เครื่องหมาย ± ใช้แทนลักษณะทั้งสองอย่าง คือเป็นสิ่งที่มีชีวิตก็ได้ ไม่มีชีวิตก็ได้
 ที่เป็นกรรมของกริยา คือ

เท็จ

เท็จ
<+กริยา>
<-อาการ>
<-สั่ง>

เหมือน

เหมือน
<+กริยา>
<+อาการ>
<-สั่ง>
<± มีชีวิต>
<มีชีวิต±>

คือ

คือ
<+กริยา>
<+อาการ>
<-สั่ง>
<± มีชีวิต>
<มีชีวิต±>

ตก

ตก
<+กริยา>
<+อาการ>
<+สั่ง>
<-สับ>
<+มีชีวิต>
<มีชีวิต->

สร้าง

สร้าง
<+กริยา>
<+อาการ>
<+สั่ง>
<+สับ>
<+มีชีวิต>
<มีชีวิต->

ขอให้สังเกตว่าลักษณะประจำคำบางลักษณะก็ไม่จำเป็นต้องใส่ให้ครบ เพราะลักษณะหนึ่งอาจจะบอกลักษณะหนึ่งได้ เช่น <+มนุษย์> จะต้องเป็น <+มีชีวิต> แน่แน่นอน ฉะนั้นคำว่าอาจารย์ในตัวอย่าง จึงไม่จำเป็นต้องใส่ <+มีชีวิต> หรืออย่างคำว่าหลับซึ่งเป็น <-อาการ> ก็จะต้องเป็น <-สับ> ด้วย ฉะนั้นจึงไม่ใส่ <-สับ> สำหรับจำนวนนั้น ลักษณะประจำคำก็มีเพียง <+จำนวน> เท่านั้นดังนี้

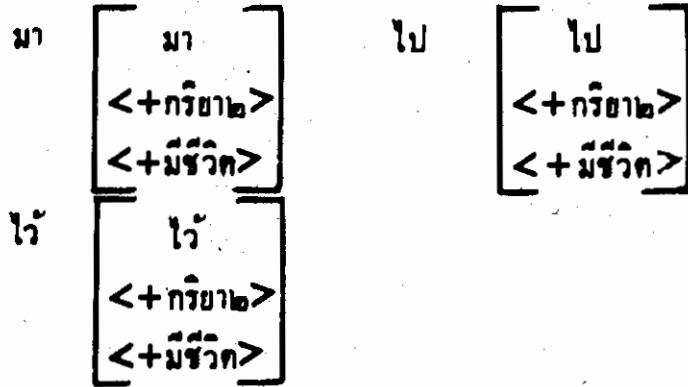
หนึ่ง

หนึ่ง
<+จำนวน>

สามสิบ

สามสิบ
<+จำนวน>

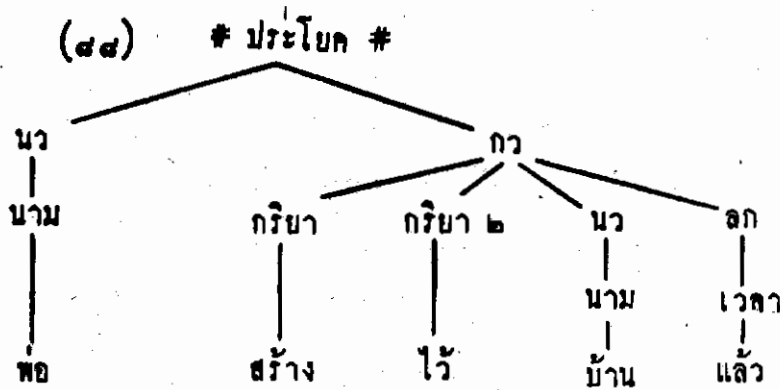
ส่วนกริยารองอันใดแก่ ไป มา ไว้ นี้เราจะเขียนลักษณะประกอบคำได้ดังนี้

บางท่านอาจจะสงสัยว่า

(๘๗) บ้านสร้างไว้แล้ว

ทำไม ไว้ จึงต้องมีลักษณะประจำคำว่า <+มีชีวิต> ด้วย เพราะประธานของประโยคคือบ้านไม่ใช่สิ่งที่มีชีวิต ประโยค (๘๗) นั้นเป็นโครงรูปผิว ซึ่งมีโครงรูปลึกดังนี้

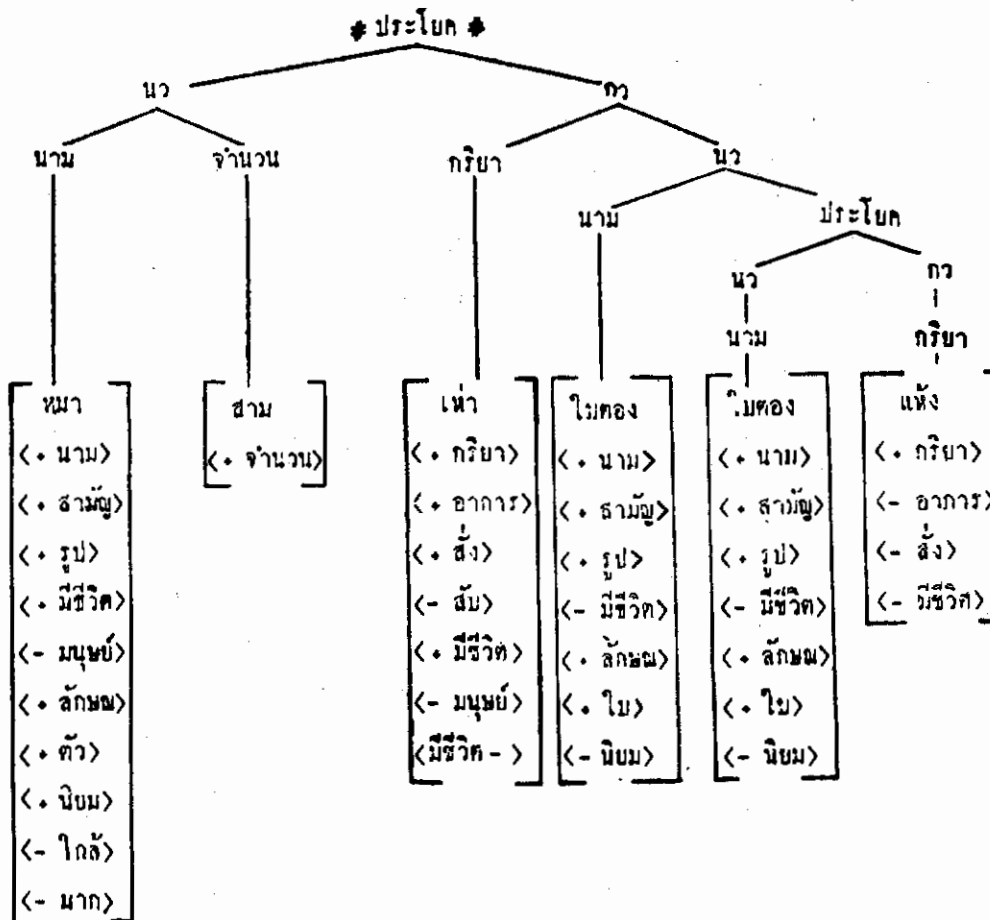
จะเห็นได้ว่าประธานของประโยคจริงๆ ในโครงรูปลึกจะต้องเป็น <+มีชีวิต> ประโยค (๘๘) จะต้องเข้าสู่การ परिवรรคที่ <+กริยา๒> กับ <+นาม> คือเอา <+กริยา๒> ไปแทนที่ <+นาม> ที่ตามมา และเอา <+นาม> ขึ้นมาไว้ที่ตำแหน่งเดิมของ <+กริยา๒> จะได้

(๘๘) พ่อสร้างบ้านไว้แล้ว

ถ้าสังเกตจะเห็นสูตรการ परिवรรตแบบแทนที่ของ <+กริยา๒> นี้เป็นสูตร บังคับ (obligatory) ถ้าหากมี <+นาม> ตามหลัง <+กริยา๒> จะต้องสับที่ <+กริยา๒> กับ <+นาม> เสร็จแล้วเราอาจใช้สูตรการ परिवรรตย้ายกรรมมาเป็น ประธาน ถ้าหากกริยาสำคัญมีลักษณะ <+สับ> ก็เราจะย้ายกรรมขึ้นมาเป็น ประธานแล้วตัดเอาประธานเดิมทิ้ง แต่สูตรนี้เป็นสูตรไม่บังคับ (optional) จะทำ หรือไม่ทำก็ได้ ฉะนั้นถ้าเข้าสูตรการ परिवรรตย้ายกรรมมาเป็นประธาน (๘๘) ก็จะเป็น

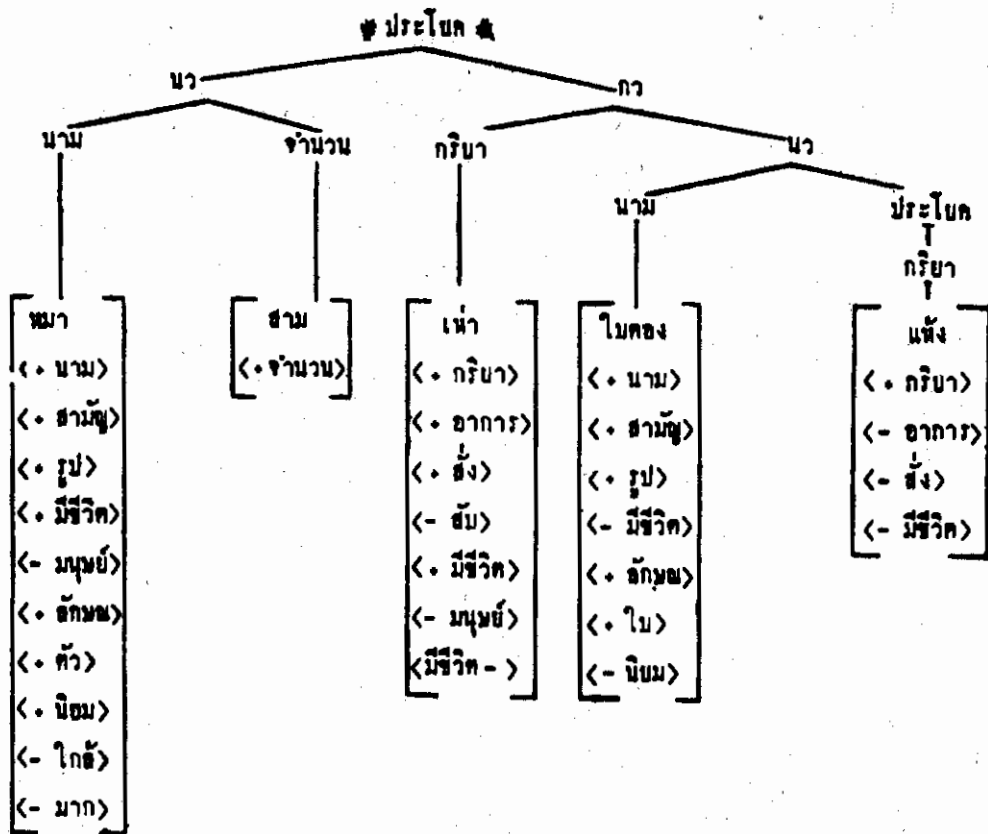
(๘๐) บ้านสร้างไว้แล้ว

ขอให้สับมากุประโยค (๖๓) อีกครั้ง

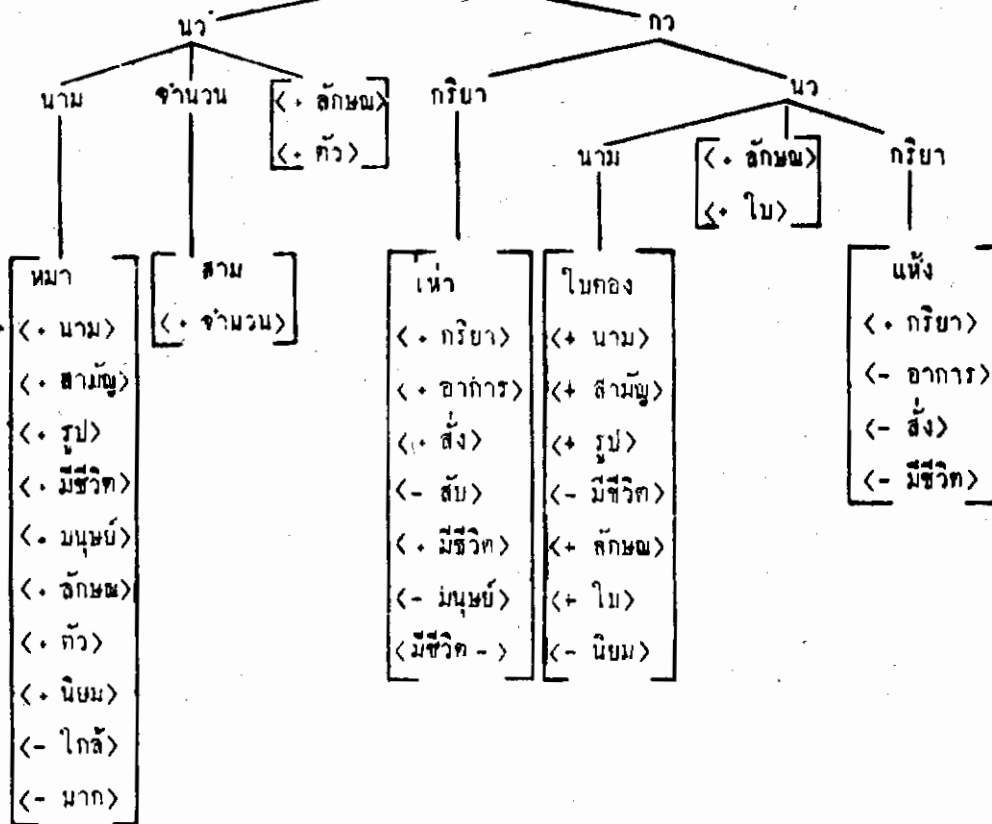
ประโยคนี้ต้องใช้สูตรการลดส่วนที่เหมือนกัน คือการตัดเอาคำว่าใบทองออก
เสียคำหนึ่งจะเหลือ

(๔๑) หมาสามเห่าใบทองแห้ง ซึ่งก็จะต้องมีรูปดังนี้

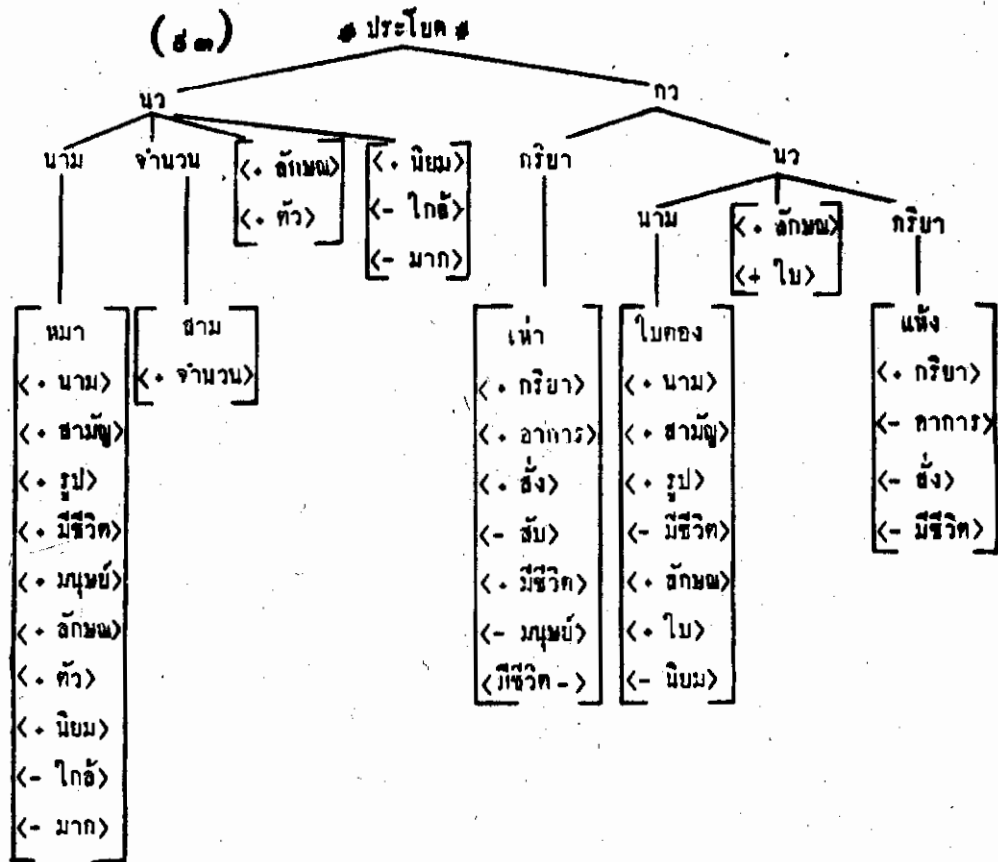

เราต้องใช้สูตรการปริวรรตเพิ่มส่วน <+ลักษณะ> เข้ากับส่วนที่เรียกว่า นว
(นามวลี) แต่ส่วนใหม่ที่เพิ่มเข้าไปนี้จะต้องอยู่หลัง <+จำนวน> หรือถ้าไม่มี
<+จำนวน> ก็จะต้องอยู่หลัง <+นาม> ดังนี้

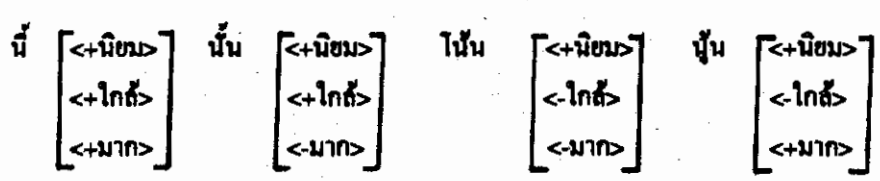
(๙๒) *ประโยค*

เนื่องจากนาม หมา มีลักษณะประจำตัว <+นิยม> จึงต้องใช้สูตรการ परिवรรค
 เพิ่มส่วน <+นิยม> เข้าหลัง <+ลักษณะ> ถ้าไม่มี <+ลักษณะ> ก็ต้องเข้าหลัง
 <+นาม> แต่จะต้องสังเกตไว้ว่า สูตรการ परिवรรคสูตรนี้จะต้องหาที่หลังสูตรการ
 परिवรรคเพิ่มส่วน <+ลักษณะ> ทั้งนี้

จะเห็นได้ว่าในที่สุด <+ลักษณะ> <+ตัว> ก็จะเป็นลักษณะนาม ตัว ส่วนนิยมลักษณะนั้นเป็นดังนี้

สำหรับ <+ลักษณะ> ที่อยู่ติดกับนามโดยไม่มี <+นิยม> หรือประโยคตามหลังจะต้องลดรูป <+ลักษณะ> เสีย ดังนั้นลักษณะนามหลังคำว่า ไบคอง จึงต้องถูกลดรูปไป ฉะนั้นในที่สุดเราก็จะได้ประโยค

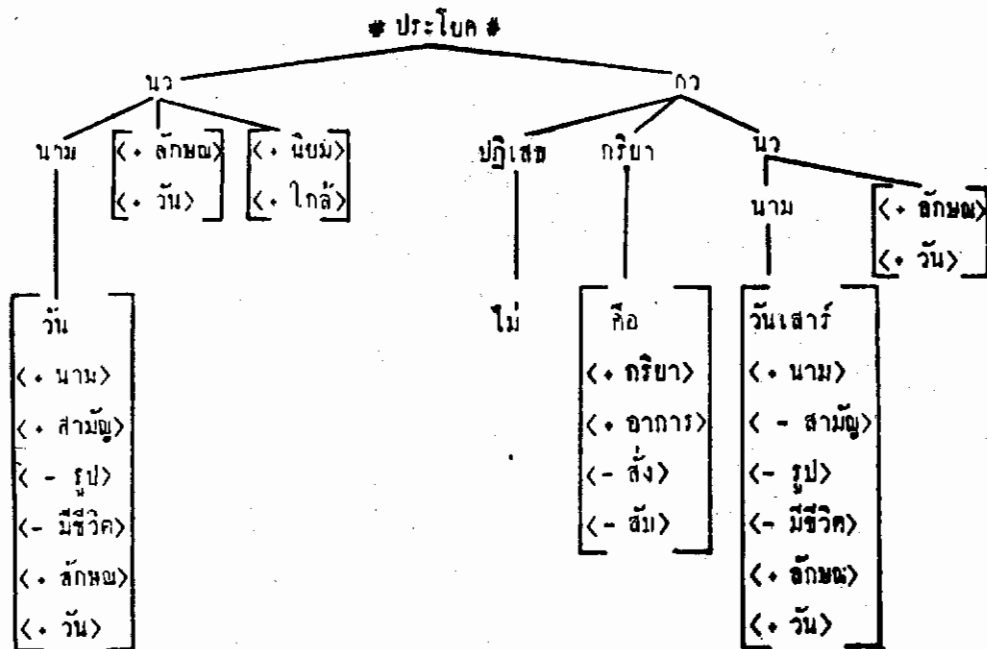
(๘๔) หมายสามตัวนั้นทำไบคองแพ็ง

ต่อไปนีขอให้ดูสูตรการ परिवรรตปฏิเสห คือการเติมคำว่า ไม่ เข้าหน้า <+กริยา> ฉะนั้นหากทำ (๔๔) ให้เป็นปฏิเสหก็จะได้

(๔๕) ฆมาตามทวันนั้นไม่เท่าใบคองแห่ง

ขอใ้หมาคูประโยคปฏิเสหของ (๓๕) และ (๓๖) ซึ่งควรจะเป็น

(๔๖) วันนั้นไม่ใช่วันเสาร์ ซึ่งอาจจะเขียนได้ดังนี้

เสร็จแล้วต้องเข้าสู่การ परिवรรตเปลี่ยน คือ เป็น ใช้ เมื่อ คือ ตามหลังปฏิเสห ส่วน (๓๖) ที่ต่างกับ (๓๕) โดยที่ไม่มี คือ ก็เพราะ คือ อาจจะถูกลกรูป ได้ตามสูตรการ परिवรรตลกรูป คือ สูตรนี้เป็นสูตรที่ไม่บังคับ แต่สูตรการ परिवรรตเปลี่ยนคือเป็น ใช้ เป็นสูตรบังคับ

การ เปลี่ยน ประโยคบอกเล่าธรรมดาเป็น ประโยคคำถาม ก็ต้องใช้สูตรการ परिवรรตเกี่ยวกับคำถาม โดยการเติม หรือ เข้าท้ายประโยคดังนี้

- (๔๗) บ้านนี้จะดีหรือ
- (๔๘) เขาจะเป็นครูหรือ
- (๔๙) พ่อยังไม่มาหรือ

บางท่านอาจจะสงสัยว่า ทำไมจึงไม่ใช่ไหมเดิมเข้าทำประโยคเมื่อเป็นคำถาม เพราะถ้าปกติแล้วเราใช้ไหมกันอยู่เสมอ ท่านเคยสังเกตบ้างหรือไม่ว่า ประโยค ปฏิเสธอย่าง (๔๔) จะเปลี่ยนเป็นไหมไม่ได้ เราอาจจะอธิบายได้ดังนี้ว่า

(๑๐๐) บ้านนี้จะดีไหม

(๑๐๑) เขาจะเป็นครูไหม

มีความหมายต่างกับ (๔๔) และ (๔๕) ตามลำดับ เพราะว่าโครงสร้างของ (๔๔) ต่างกับโครงสร้างของ (๑๐๐) และโครงสร้างของ (๔๕) ต่างกับโครงสร้างของ (๑๐๑) ประโยค (๑๐๐) และ (๑๐๑) มาจาก

(๑๐๒) บ้านนี้จะดี หรือบ้านนี้จะไม่ดี

(๑๐๓) เขาจะเป็นครู หรือเขาจะไม่เป็นครู

โดยอาศัยสูตรการ परिवรรคแบบลกส่วนที่เหมือนกันออก จะเหลือ

(๑๐๔) บ้านนี้จะดีหรือไม่

(๑๐๕) เขาจะเป็นครูหรือไม่

และหรือไม่นี้ อาจจะรวมกันเข้าโดยอาศัยการ परिवรรคแบบประจักษ์ จะกลายเป็นไหม

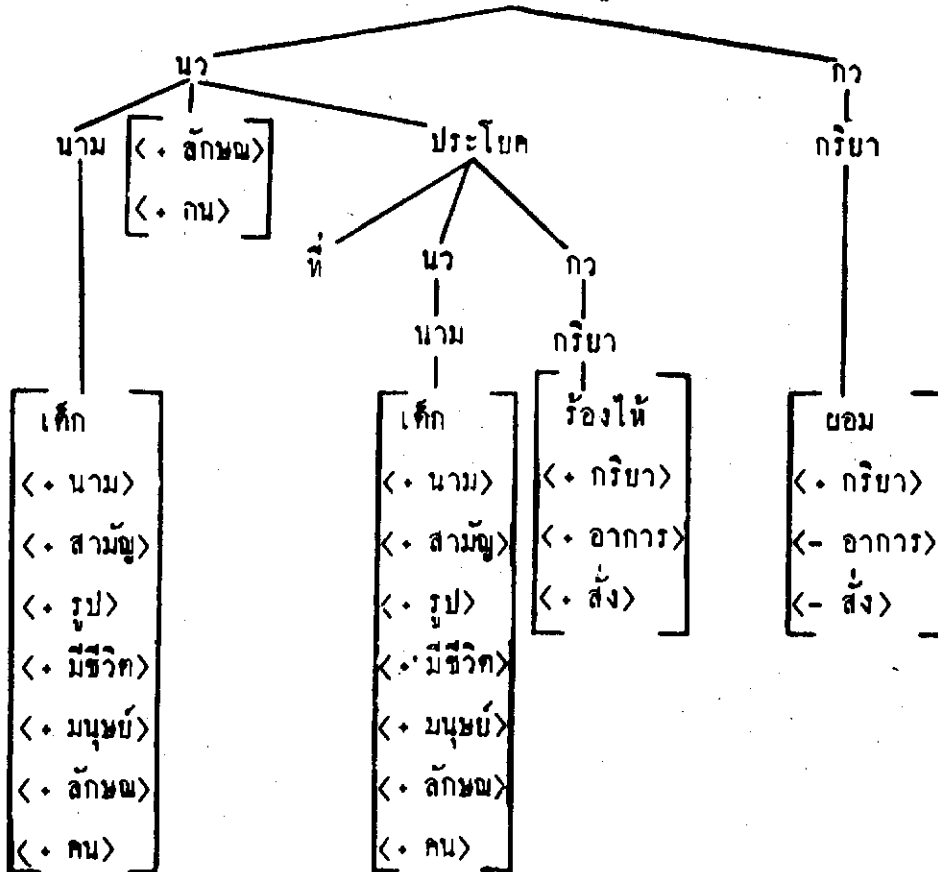
การที่ (๔๔) จะเปลี่ยน หรือ เป็น ไหม ไม่ได้ เพราะว่า (๔๔) เป็นปฏิเสธ อยู่แล้ว จะให้ตามด้วยประโยคปฏิเสธอีกย่อมไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เอง เราจึงใช้ ไหม กับประโยคปฏิเสธไม่ได้

จะขอกล่าวถึงการ परिवรรคเพิ่มประพันธ์สรรพนามเป็นเรื่องสุดท้าย แม้ว่าการ परिवรรคในภาษาไทยยังมีอีกมากมาย ไม่สามารถนำมากล่าวไว้ได้หมดในบทนี้ สำหรับ ท่านที่สนใจทฤษฎีการ परिवรรค ขอให้ศึกษาได้จากหนังสือ Thai Syntax: An Outline ของผู้เขียนเอง เพื่อเป็นแนวทาง แม้ว่าหนังสือเล่มนี้ค่อนข้างจะล้าสมัย ไปแล้วก็ตาม ผู้เขียนหวังว่าในโอกาสหน้า คงจะได้เขียนไวยากรณ์ตามทฤษฎีการ परिवรรค เพื่อเสนอออก และสุคร่าง ๆ อย่างละเอียด

สำหรับสูตรการปริวรรตเพิ่มประพันธ์สรรพนามนี้ กล่าวว่ เมื่อประโยคเป็นส่วนหนึ่งของนามวลี ให้เติมที่เข้าข้างหน้าประโยคได้ ดังนี้

(๑๑๖) * ประโยค *

จะเห็นได้ว่าจะต้องเติมประพันธ์สรรพนาม ที่ เข้าหน้าประโยคที่เป็นส่วนหนึ่งของนามวลี เสร็จแล้วจะต้องลดส่วนที่เหมือนกันออก ก็จะได้

(๑๑๗) เด็กคนที่ร้องไห้ชอม

ถ้าหากว่าเป็นนามวลีที่มีนิยมลัษณะว่า นั้น ก็จะเป็น

(๑๑๘) เด็กคนนั้นที่ร้องไห้ชอม

ประโยคที่เป็นส่วนหนึ่งของนามวลีนี้ย้ายที่ได้หลายตำแหน่ง อาจจะใช้มาอยู่ติดกับนาม เช่น

(๑๐๙) เด็กที่ร้องไห้คนนั้นผอม หรืออยู่ที่ติดกับลักษณะนาม
เป็น

(๑๑๐) เด็กคนที่ร้องไห้คนนั้นผอม เช่นนี้ก็ได้

บทที่ ๑๘

สรวินิพนธ์ตามทฤษฎีการปริวรรต

บทนี้จะพูดถึงวิชาว่าด้วยเสียงเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการปริวรรต ความ
แนวที่ศาสตราจารย์ Noam Chomsky และ Morris Halle แห่ง MIT เสนอไว้ทำ
นั้น จะเป็นการเสนอวิธีเปลี่ยนโครงสร้างผิวซึ่งเกี่ยวข้องกับคำที่ปรากฏใน ประโยค ออก
มาในรูปที่ออกเสียงได้ตามแบบที่เจ้าของภาษาใช้อยู่ เราได้อาศัยลักษณะทางสัทศาสตร์
ซึ่งศาสตราจารย์ Roman Jakobson แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และ MIT ได้
เสนอไว้มาแล้ว ฉะนั้นจะพบว่าผลลัพธ์ที่ออกมาจะอยู่ในลักษณะทางสัทศาสตร์
ซึ่งมีเครื่องหมาย ลบ หรือ บวก อยู่ข้างหน้าแบบเกี่ยวกับลักษณะประจำคำในบทที่ ๑๗
ลักษณะทางสัทศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ที่ปรากฏในคำแต่ละคำก็มี พยัญชนะ สระ
ปากห่อ ฯลฯ ทั้งนี้เพราะเราเชื่อว่าคำพูดประกอบด้วยลักษณะทางสัทศาสตร์หลาย ๆ
ลักษณะที่ปรากฏร่วมกัน และอยู่ต่อเนื่องกัน แต่ในไวอากรณ์เราจะกล่าวเฉพาะ
ลักษณะที่คาดล่วงหน้าไม่ได้เท่านั้น สำหรับลักษณะที่คาดล่วงหน้าได้ เช่น เราจะ
ไม่บอกว่าเสียงหยุด เสียงเสียดสี เสียงกึ่งเสียดสี จะต้องไม่ใช่เสียงนาสิก เพราะถ้า
บอกเช่นนั้นก็เป็นการใช้ไปเปล่า ๆ

ในความคิดของเรานั้นเชื่อว่า คำบางคำ เมื่อออกเสียงมาแล้วถูกต้องตาม
ไวอากรณ์ทางเสียงของภาษาไทยแม้ว่าคำนั้นจะไม่ปรากฏในภาษาไทยปัจจุบันเลยก็ได้
เป็นต้นว่า ภาษาไทยมีคำว่า คุบ แต่ไม่มีคำว่า คุ้ม แต่ตามทฤษฎีนี้เราจะยอมรับว่า
คุ้ม ก็เป็นเสียงที่ถูกต้องตามไวอากรณ์ทางเสียงของไทยด้วย แต่เราจะไม่ยอมรับคำ
[cunp] ว่าเป็นคำไทย เพราะเราไม่มีเสียง [c] และ [ɛ] ที่อยู่เรียงกัน การ
ที่เรายอมรับว่าคำบางคำนั้นมีเสียงถูกต้องตามไวอากรณ์ของเสียงก็เพราะว่า เราเปิด
โอกาสให้คำใหม่ เช่น สะตั่ว ประควน ฯลฯ อย่างที่นักเขียนรุ่นใหม่ใช้กันปรากฏขึ้น
มาได้ ถ้าหากเราจะอธิบายเฉพาะคำที่มีใช้เท่านั้นก็เป็นการปิดประตู หรือเป็นการใจ
แคบที่ไม่ยอมรับรู้อยู่ในสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ และถูกต้องตามไวอากรณ์ทางเสียงของภาษา

เราจะเห็นได้ว่า นักภาษาศาสตร์สมัยเก่าซึ่งสนใจเฉพาะการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้ที่สนใจเฉพาะโครงสร้างผิวเท่านั้นจะไม่มีทางที่จะได้ทราบเลยว่า คำใหม่ั้นเป็นอย่างไรจนกว่าคำนั้นจะเกิดขึ้น แต่ทฤษฎีแห่งการ परिवรรตถือว่าถ้าหาก เสียงมีลักษณะตามลักษณะของเสียงและการเรียงเสียงในภาษาแล้ว ถือว่าถูกต้องตาม ไวยากรณ์ของเสียง

พยัญชนะ

	p	pʰ	t	tʰ	k	kʰ	b	d	c	cʰ	f	s	m	n	ŋ	r	l	w	y	h	ʔ	
สระ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	
พยัญ	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	
กัน	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							-	-	-	+	+	
ติดต่อกัน											+	+				-	+			+	-	
แม่	+	+			-	-	+				+		+		-			+				
หนัก	+	+	-	-	+	+	+	-			+	-	+	-	+			+		-		
โหระ	-		-		-		+	+	-		-	-										
อนัต	-	+	-	+	-	+			-	+	-	-									+	-
นาสิก														+	+	+						
คม	-	-	-	-	-	-			+	+										-	+	-

สระ

	i	ɨ	ɛ	ɪ	ə	a	u	o	ɔ	ī	ē	ī	ō	ū	ō	ṽ				
สระ	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				
พยัญ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
ยาว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+				
ต่าง			+			+			+		+			+		+				
แม่	+	-		+	-		+	-		+	-		+	-		+				
หนัก	-	-	-	+	+	+				-	-	-	+	+	+					
ต่อ							+	+	+							+	+	+		

วรรณยุกต์

	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
สูง	-	-	-	+	-
ตก	-	-	+	-	-
ต่ำ	-	+	-	-	-

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทย อาจแบ่งออกได้ดังนี้

๑. สระ — ไม่ใช่สระ (vocalic-nonvocalic) เสียงสระ <+ สระ> ได้แก่ เสียงสระทุกเสียง และเสียงพยัญชนะเหลว คือ ร และ ล ส่วน <- สระ> ก็ได้แก่ เสียง อ ช เสียงอัมสระ คือ ย และ ว และเสียงพยัญชนะแท้ (ซึ่งได้แก่เสียงพยัญชนะทุกเสียงยกเว้นเสียงเลื่อนอันประกอบด้วย ย ว อ ช)

๒. พยัญชนะ — ไม่ใช่พยัญชนะ (consonantal-nonconsonantal) เสียงพยัญชนะ <+ พยัญ> ได้แก่เสียงเลื่อนและเสียงพยัญชนะแท้ ส่วน <- พยัญ> ได้แก่สระและเสียงเลื่อน

๓. เสียงกั้น — เสียงไม่กั้น (obstruent-sonorant) เสียงกั้น <+> กั้นได้แก่ เสียงหยุด เสียงเสียดสี และเสียงกึ่งเสียดสี ส่วน <- กั้น> ได้แก่เสียงพยัญชนะเหลวเสียงนาสิก เสียงเลื่อน และเสียงสระทุกเสียง

๔. เสียงติดต่อกัน — เสียงไม่ติดต่อกัน (continuant-interrupted) เสียงที่ออกติดต่อกัน <+ ติดต่อกัน> ได้แก่ เสียงเสียดสี เสียง ล เสียง ช และเสียงสระทุกเสียง ส่วน <- ติดต่อกัน> ได้แก่เสียงหยุด เสียงกึ่งเสียดสี เสียงนาสิก เสียง ร และเสียง อ ขยให้สังเกตว่า <- ติดต่อกัน> นี้เกี่ยวข้องกับกำบังช่องปากหรือคอดหอย

๕. เสียงนาสิก — ไม่ใช่เสียงนาสิก (nasal-nonnasal) เสียงนาสิก <+ นาสิก> ได้แก่เสียงที่ออกโดยเปิดลิ้นไก่ปล่อยให้ลมผ่านช่องจมูกได้ ก็ได้แก่เสียง ม ท น ง ส่วน <- นาสิก> ได้แก่เสียงที่ออกโดยยกลิ้นไก่ขึ้นไปแตะผนังช่องอาหารส่วนต้นไม่ให้ลมผ่านเข้าช่องจมูก เสียงเหล่านี้ก็ได้แก่เสียงอื่นทั้งหมดคนนอกจาก ม น ง

๖. เสียงหนัก—ไม่ใช่เสียงหนัก (grave-nongrave) เสียงหนัก <+หนัก> นั้น คำว่า หนักหมายถึง เมื่อเอา sound spectrogram มาตรวจจะพบว่าส่วนล่าง มีลักษณะเด่นหรือชัดเราก็เรียกว่าเสียงหนัก แต่ถ้าพูดตามสรีรศาสตร์ก็ไค้แก่ เสียงพยัญชนะที่มีฐานที่ริมฝีปาก และเพดานอ่อน หรือเสียงสระหลัง ส่วน <-หนัก> ไค้แก่เสียงพยัญชนะที่มีฐานที่ฟัน บุ่มเหงือก หรือเพดานแข็ง และเสียงสระหน้า

๗. ปากห่อ—ปากไม่ห่อ (rounded-unrounded) เสียงที่ออกแล้วปากห่อ <+ห่อ> เกิดเฉพาะเสียงสระเท่านั้นก็ไค้แก่ สระ อุ อู โอะ โอ เออะ ออ ส่วน <-ห่อ> ก็ไค้แก่เสียงสระอื่นทั้งหมด สำหรับพยัญชนะในภาษาไทยไม่เกี่ยวข้องกับ การห่อปากแต่ในภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นลักษณะนี้ปรากฏในพยัญชนะด้วย

๘. สระล่ำง—ไม่ใช่สระล่ำง (compact-noncompact) เป็นลักษณะสำหรับ สระโดยเฉพาะที่จริงแล้วคำว่า compact ตามกลศาสตร์หมายถึงว่าเสียงที่มีลักษณะ ปรากฏเด่นในคอนกลางของ formant เท่านั้น ลักษณะเช่นนี้ <+ล่ำง> ปรากฏกับ สระล่ำงเท่านั้น ฉะนั้น <+ล่ำง> ก็ไค้แก่สระ แอะ แอ อะ อา เออะ ออ ส่วน สระอื่นก็จะเป็น <-ล่ำง>

๙. แผ่—ไม่แผ่ (diffuse-nondiffuse) คำว่าแผ่หรือ diffuse ก็เป็นศัพท์ ทางกลศาสตร์อีกเหมือนกันหมายความว่าเสียงมีลักษณะปรากฏเด่นในที่อื่น ที่ไม่ใช่ คอนกลาง ๆ ของ formant อย่างลักษณะ <+ล่ำง> เมื่อเราเอา sound spectrogram มาสำรวจดู ฉะนั้น <+แผ่> ก็ไค้แก่เสียงพยัญชนะที่มีฐานอยู่ก้านหน้าของปาก คือจากริมฝีปากถึงบุ่มเหงือก และสระสูง คือ อี อึ อึ อึ อู อู ส่วน <-แผ่> ก็ไค้ แก่เสียงพยัญชนะที่มีฐานอยู่ส่วนหลังของปากจากเพดานแข็งไปข้างหลัง และสระ กลาง และสระล่ำง

๑๐. โฆษะ—อโฆษะ (voiced-voiceless) เสียงโฆษะ <+โฆษะ> ไค้แก่ เสียงที่ออกแล้วเส้นเสียงสั่น และ <-โฆษะ> ก็ไค้แก่เสียงที่ออกโดยเส้นเสียงไม่สั่น

๑๑. กม—เรียบ (sharp-plain) เสียง <+กม> ไ้แก่เสียงที่เกี่ยวข้องกับเพดานแข็งทุกเสียง อันมี จ ร อ ส่วนเสียง <-กม> ไ้แก่เสียงอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับเพดานแข็ง

๑๒. หนัก—สติด (aspirated-unaspirated) เสียงหนัก <+หนัก> ไ้แก่เสียงที่มีกลุ่มลมตามออกมาด้วย ลักษณะนี้จะพบในเสียงหยุด และเสียงกึ่งเสียดสีเท่านั้นในภาษาไทย ส่วน <-หนัก> ก็คือเสียงที่ออกโดยไม่มีกลุ่มลมตามออกมา

๑๓. ยาว—สั้น (long-short) ลักษณะนี้ปรากฏกับสระเท่านั้น <+ยาว> ก็คือสระเสียงยาว และ <-ยาว> ก็คือสระเสียงสั้น

๑๔. สูง—ไม่สูง (high-nonhigh) ลักษณะนี้ปรากฏเฉพาะวรรณยุกต์ <+สูง> ไ้แก่เสียงที่มีเสียงสูง เมื่อเทียบกับ <-สูง>

๑๕. ต่ำ—ไม่ต่ำ (low-nonlow) เสียงต่ำ <+ต่ำ> คือเสียงวรรณยุกต์ที่มีเสียงต่ำ เมื่อเทียบกับ <-ต่ำ>

๑๖. ตก—ไม่ตก (falling-nonfalling) เสียงตก <+ตก> ไ้แก่เสียงที่เริ่มด้วยเสียงสูงและตกลงต่ำ ส่วน <-ตก> ก็ไ้แก่เสียงที่ไม่ตกเช่นนั้น

คามทฤษฎีการปริวรรตคือว่าความง่าย (simplicity) เป็นเกณฑ์สำคัญ ฉะนั้นคำในพจนานุกรมจะต้องไม่ใส่ลักษณะ (features) ที่ซ้ำกัน ฉะนั้นจะพบว่าในแผนภูมิข้างบนจะเห็นว่ามี บวก ลบ และไม่มีอะไรเลย ข้อพึงสังวรมีอยู่ว่าอย่าคิดว่าตรงที่ไม่มีอะไรเลยจะเป็นลักษณะที่สาม หากแต่ว่าเป็นที่ที่ควรจะมี บวก หรือ ลบ การที่เราไม่ได้ใส่บวกหรือลบไว้ ณ ที่นั้น เพราะเป็นลักษณะที่เราสามารถทำนายได้

เราไม่ได้ถือว่าสระเสียงยาวก็คือ สระเสียงสั้น สองเสียง เรียงกันดังที่ Abramson, Haas หรือ Noss* หรือถือว่าเป็นสระเดี่ยวที่ตามด้วย /y/, /w/ หรือ

* Arthur S. Abramson, *The Vowels and Tones of Standard Thai: Acoustical Measurements and Experiments* (Bloomington, 1962);
Mary R. Haas, *The Thai System of Writing* (Washington, DC., 1942);
Richard B. Noss, *Thai Reference Grammar* (Washington, D.C., 1964).

กฎนี้กล่าวว่าจะต้องใส่เครื่องหมายแบ่งพยางค์ คือ & ระหว่างเสียงหยุด
 อโหชะอันมี /p, t, k, ʔ/ เสียงพยัญชนะเลื่อนเฉพาะ /w, y/ สระยาวซึ่งอาจจะตาม
 ด้วยสระสั้น เสียงนาสิก กับ เสียงพยัญชนะแท้ เสียงพยัญชนะเลื่อน เสียงพยัญชนะ
 เหลว หรือ /ʔ/ ที่ตามด้วยเสียงสระ หรือ เสียงพยัญชนะเหลว φ ใช้แทนความว่าง
 เปล่า นอกจากนั้นแล้วยังใช้ α (หรือบางที่อาจจะต้องใช้ β และ γ ด้วย)
 แทนทั้งบวกและลบ ฉะนั้น <α พยัญ> ก็หมายถึงว่าจะเป็น <+ พยัญ> หรือ
 <- พยัญ> ก็ได้ ส่วน——เป็นตำแหน่งที่มีการเปลี่ยนแปลง

ขอให้สังเกตว่า <+ สระ> ที่ตามหลังพยัญชนะเหลวนั้นจะต้องเป็นสระแท้
 เพราะ /r/ หรือ /l/ จะตามด้วยพยัญชนะเหลวอีกไม่ได้ ฉะนั้นจากสูตรข้างบนเราอาจ
 จะใส่เครื่องหมายแบ่งพยางค์ได้ดังนี้

/ # kārthāʔ # /

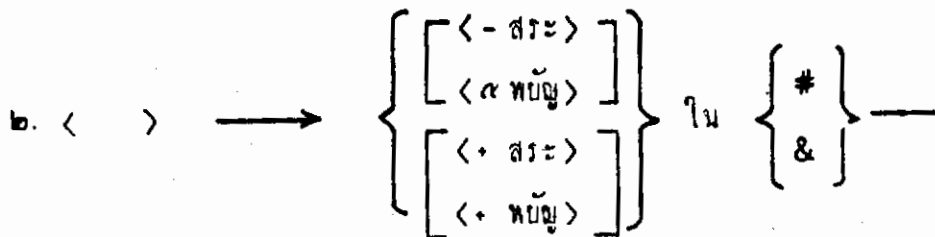
กะทะ → / # kəʔ&thāʔ # /

/ # chivhā # /

ชีวหา → / # chiv&hā # /

/ # sālā # /

ศาลา → / # sāl&lā # /

กฎนี้กล่าวว่ เสียงแรกของคำหรือของพยางค์จะต้องเป็นเสียงพยัญชนะแท้
 เสียงพยัญชนะเลื่อน เสียงพยัญชนะเหลว เสียง /ʔ/ หรือ /h/ เสียงแรกจะเป็นสระแท้
 ไม่ได้ ฉะนั้น < > ในที่นี้แทนลักษณะอะไรก็ได้ ซึ่งจะต้องถูกบังคับให้เป็นไป
 ตามกฎนี้ ถ้าหากไม่เป็นไปตามกฎนี้ก็ถือว่าไม่ใช่เสียงภาษาไทย

๓. < > → <α สระ> ใน { # } <- สระ> —

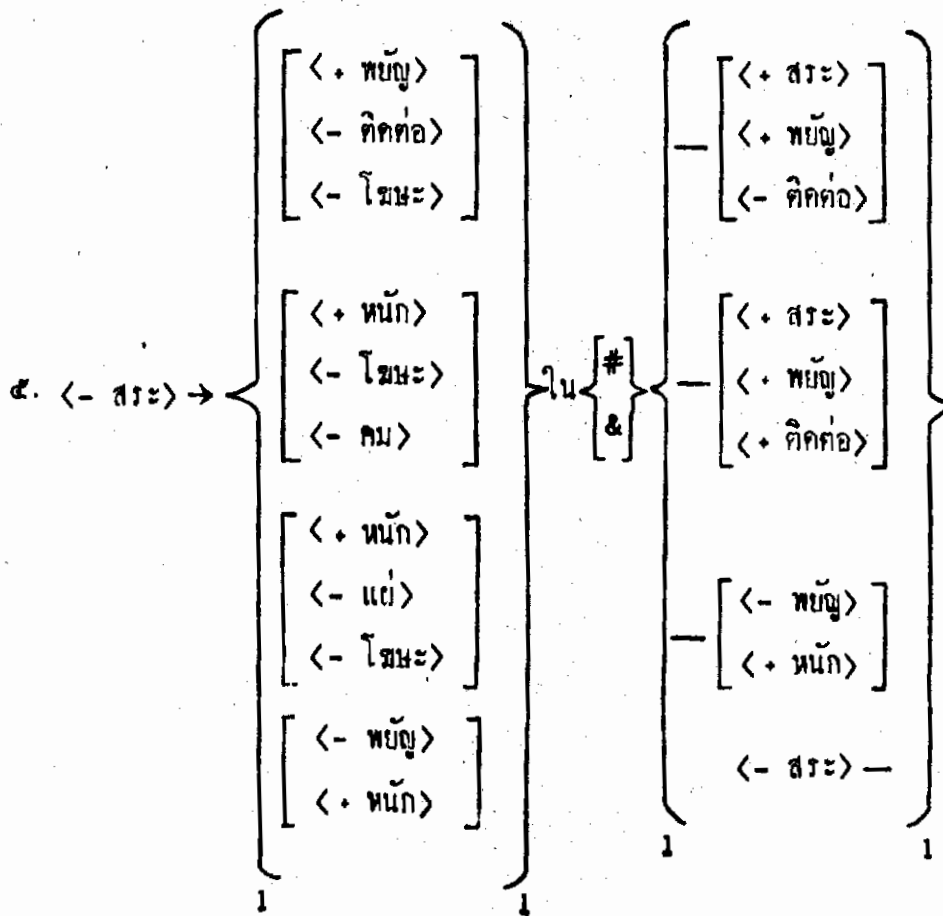
ถ้าหากเสียงแรกเป็น <- สระ> ก็คือ เป็นพยัญชนะแท้ เสียงพยัญชนะเลื่อน
 /w, y, h, ʔ/ เสียงถัดไปอาจจะเป็น <+ สระ> หรือ <- สระ> ก็ได้ เช่น

|#plɔ̌#|
 |#kwáʔ#|
 |#kin#|

ปลา
 กวาง
 กิน

๔. <+ สระ> → <- พยัญ> ใน { # } <+ สระ> -

ถ้าหากเสียงแรกเป็น <+ สระ> นั่นก็คือ เป็นเสียงพยัญชนะเหลวเสียงถัด
 ไปจะต้องเป็นสระแท้

ขอให้สังเกตว่าจะเห็นเลข ๑ อยู่ใต้วงเล็บมีกากบาทซึ่งคู่แสดงว่าลักษณะต่าง ๆ ในวงเล็บมีกากบาทหน้า จะต้องจับคู่กับลักษณะต่าง ๆ ในวงเล็บมีกากบาทหลังตัวต่อตัว จะจับคู่กันเป็นอิสระไม่ได้

กฎนี้กล่าวว่า ถ้าหากเสียงแรกเป็น <-สระ> และเสียงที่สองเป็น [r] เสียงแรกจะต้องเป็นเสียง /p, t, k, ph, th, kh/ เสียงโทเสียงหนึ่ง เช่น

/ * proŋ * /	ปรง	/ * phram * /	พรำ
/ * tri * /	ทรี	/ * thrit&sa²&di * /	ทฤษฏี
/ * krùat * /	กรวต	/ * khrap * /	ควบ

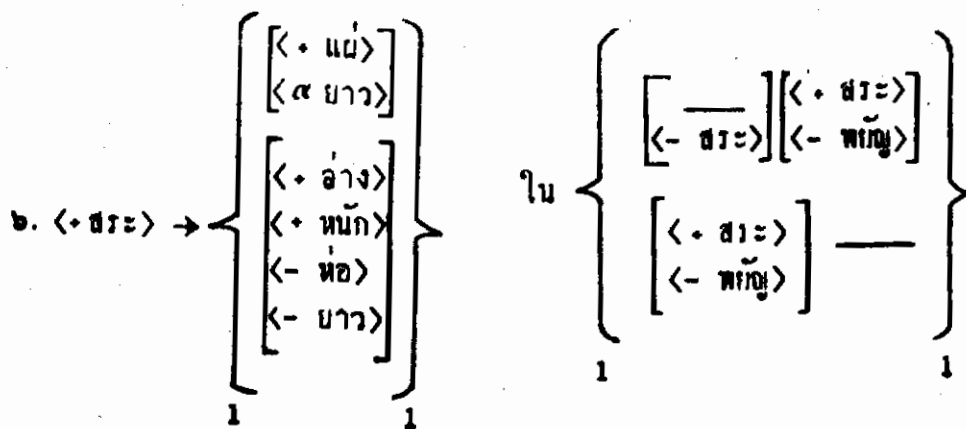
ถ้าหากเสียงแรกเป็น <-สระ> เสียงที่สองเป็น /l/ เสียงแรกจะต้องเป็น /p, k, ph, kh/ เสียงโทเสียงหนึ่ง เช่น

/ * plá * /	ปลา	/ * phlûŋ * /	พล่ง
/ * klua * /	กล้วย	/ * khlûm * /	กลุ่ม

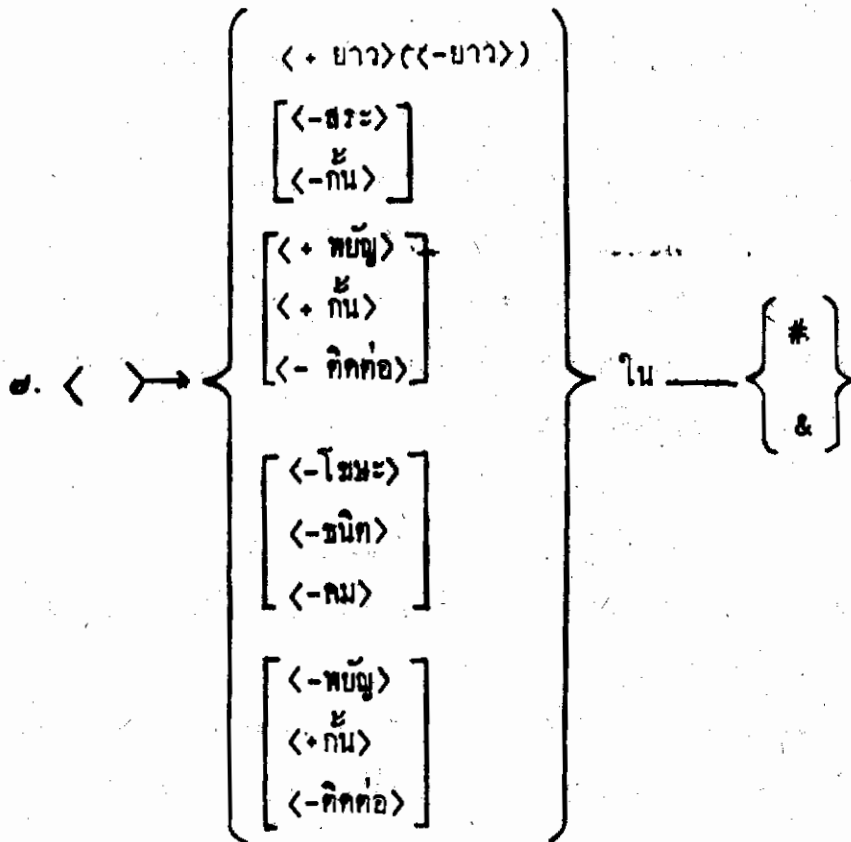
ถ้าหากเสียงแรกเป็น <-สระ> เสียงที่สองเป็น /w/ เสียงแรกจะต้องเป็น /k, kh/ เสียงโทเสียงหนึ่ง เช่น

/ * kway * /	ไคว	/ * khwáy * /	ควาย
--------------	-----	---------------	------

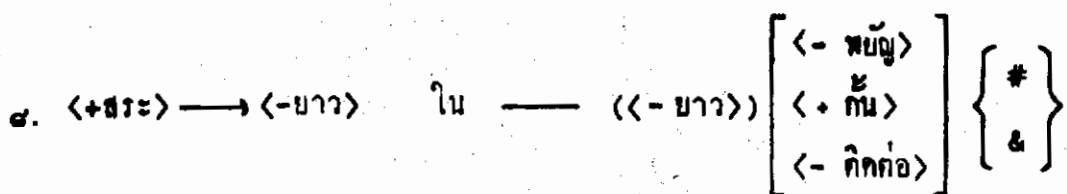
ถ้าหากเสียงแรกเป็น <-สระ> และเสียงที่สองก็เป็น <-สระ> เสียงที่สองจะต้องเป็น /w/

กฎนี้เกี่ยวกับสระประสมในภาษาไทย กล่าวคือ ถ้าสระแท้ตามด้วยสระแท้อีก
ตัวหนึ่ง สระตัวแรกจะต้องเป็น /i, e, u, i, u, u/ และสระตัวหลังจะต้องเป็น /a/

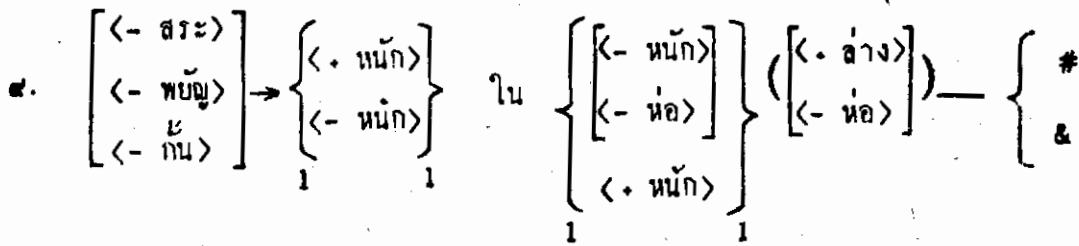
กฎนี้ว่าด้วยเสียงท้ายพยางค์ อาจจะเป็นสระเสียงยาว สระประสม เสียง
พยัญชนะเดือนเฉพาะ /w, y/ เสียงนาสิก เสียงหยุดโฆษะ หรือเสียง /ʔ/ ส่วน
เสียงอื่นจะเกิดท้ายพยางค์ไม่ได้

ถ้าหากท้ายพยางค์เป็น /ʔ/ สระหรือสระประสมที่นำหน้าจะต้องเป็นสระเสียงสั้น เช่น

/ * caʔ * / จะ

/ * diaʔ * / เกียะ

ถ้าหากท้ายพยางค์เป็นเสียงพยัญชนะเลื่อนที่อยู่หลังสระ /i, e, ɛ, ɨ, ɔ, a, ɪ, e, ɛ, ɨ, ɔ, a, ɪa, ɪə, ɪə, ɪə/ เสียงพยัญชนะเลื่อนนั้นจะเป็น /w/ แต่ถ้าเสียงพยัญชนะเลื่อนอยู่หลังสระ /i, ɔ, a, u, o, ɔ, ɨ, ɛ, a, ɛ, ɨ, ɔ/ เสียงพยัญชนะเลื่อนจะเป็น /y/ เช่น

/ * siw * /

สิว

/ * rew * /

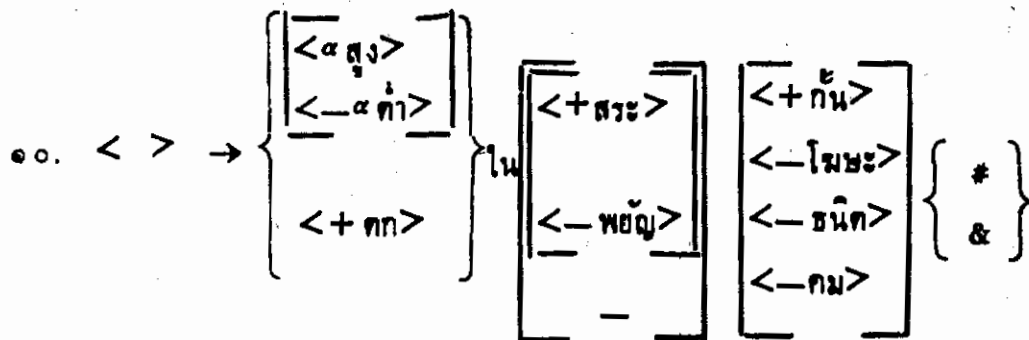
เว็ว

/ * puy * /

ปุย

/ * khōy * /

คอย

เมื่อมีสระเดี่ยวหรือสระประสมก็ตาม เราถือว่าสระนั้นจะต้องมีลักษณะทางสัทศาสตร์ประจำตัวสระ (inherent features) เช่น สระ ต่ำ หนัก ฯลฯ ลักษณะเกี่ยวกับวรรณยุกต์ (tonal features) เช่น สูง ต่ำ ตก และลักษณะเน้น (prominent features) คือ การออกเสียงหนักเบา

*แต่ขอให้งเกตว่า เสียง /iw, iw, iaw, iaw/ ไม่ปรากฏในภาษาไทย

กฎข้างบนนี้เป็นกฎที่เกี่ยวกับวรรณยุกต์ที่เกิดกับคำที่มีเสียงทศอุโฆษ และ /r/ อยู่ท้ายพยางค์ ถ้าสังเกตกฎให้ก็จะพบ <-a> ในที่นี้หมายความว่า ถ้าหาก <a> เป็นบวก <-a> ก็จะเป็นลบ แต่ถ้า <a> เป็นลบ <-a> ก็จะเป็นบวกฉะนั้นกฎนี้กล่าวว่ วรรณยุกต์สามัญและจัตวาจะเกิดกับพยางค์ที่ลงท้ายด้วยเสียงทศอุโฆษ และ /r/ ไม่ได้

กฎทั้งข้อ ๑ ถึง ๑๐ นี้ เป็นกฎบังคับลักษณะพยางค์ (sequential constraint rules) คำใดจะมีลักษณะออกนอกไปจากกฎนี้ก็จะไม่ใช่คำไทย ต่อไปนี้อีก ๑๗ กฎจะเป็น กฎลักษณะของคำ (morpheme structure rules) กล่าวคือว่า ลักษณะทางสัทศาสตร์บางลักษณะเราได้ปล่อยวางไว้จึงจำเป็นต้องมีกฎ เพื่อได้ลักษณะเหล่านี้ให้ครบถ้วนก่อนที่จะออกเสียงได้ถูกต้อง

- ๑๑. <+ กั้น> → <- ทิศต่อ>
- ๑๒.

<-สระ>
<+ ทิศต่อ>

 → <+ กั้น>
- ๑๓. <a^๕ กั้น> → <- นาสิก>
- ๑๔. <+ นาสิก> →

<- ทิศต่อ>
<+ โฆษะ>
<- กั้น >

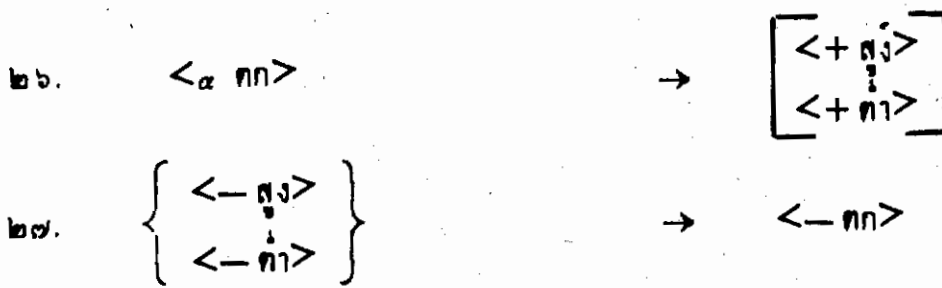
ขอให้สังเกตว่า กฎต่างๆ นี้จะต้องนำมาใช้เป็นลำดับ สับลำดับกันไม่ได้ อย่างกรณีกฎที่ ๑๓ และ ๑๔ ถ้าใช้มีคลำดับผลลัพธ์ที่ออกมาจะผิดไป ดังนี้

- <+ นาสิก> → <- กั้น> (กฎ ๑๔)
- <- กั้น> → <- นาสิก> (กฎ ๑๓)

๔ บางท่านอาจจะสงสัยว่า จ๊ะ ค่ะ ปรากฏในภาษาไทย แต่เราถือว่ามาจากคำเดิม จ่า และ ฐ แต่เมื่อไม่มีเสียงเน้นจึงเป็น จ๊ะ ค่ะ

หนักคือ <+นาสิก> จะกลายเป็น <-นาสิก> ไป ฉะนั้นจึงต้องจำไว้ว่า
 ให้นำกฎเหล่านี้มาใช้ตามลำดับ

- ๑๔. $\left[\begin{array}{l} <\alpha \text{ สระ}> \\ <\alpha \text{ พยัญ}> \\ <-\text{ก้น}> \end{array} \right] \rightarrow <\alpha \text{ ไผะ}>$
- ๑๖. <+ หนัก> $\rightarrow <-\text{ไผะ}>$
- ๑๗. <+ ไผะ> $\rightarrow <-\text{หนัก}>$
- ๑๘. $\left\{ \begin{array}{l} <+\text{ไผะ}> \\ <+\text{พยัญ}> \end{array} \right\} \rightarrow <-\text{กม}>$
 <+ ทักท้อ>
- ๑๙. $\left[\begin{array}{l} <-\text{สระ}> \\ <-\text{พยัญ}> \\ <-\text{ก้น}> \end{array} \right] \rightarrow <-\text{ทักท้อ}>$
- ๒๐. $\left[\begin{array}{l} <+\text{พยัญ}> \\ <-\text{หนัก}> \end{array} \right] \rightarrow <+\text{แม่}>$
- ๒๑. $\left\{ \begin{array}{l} <+\text{กม}> \\ <\alpha \text{ สระ}> \\ <\alpha \text{ พยัญ}> \\ <-\alpha \text{ ก้น}> \end{array} \right\} \rightarrow \left[\begin{array}{l} <-\text{หนัก}> \\ <-\text{แม่}> \end{array} \right]$
- ๒๒. <\alpha แม่> $\rightarrow <-\text{ต่าง}>$
- ๒๓. <+ ต่าง> $\rightarrow <-\text{แม่}>$
- ๒๔. <\alpha หนัก> $\rightarrow <-\text{ห่อ}>$
- ๒๕. <+ ห่อ> $\rightarrow <+\text{หนัก}>$

สำหรับท่านที่สนใจเรื่องกฎของเสียงอย่างละเอียดพอสมควร ควรอ่าน
 A Phonological Grammar of Thai ซึ่งผู้เขียนได้เขียนเป็นงานวิจัยเสนอองค์การ
 ส.ป.อ. ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘